

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การปลูกยางพาราทดแทนการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดหัวข้อเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. แนวคิดที่เกี่ยวกับความคิดเห็น
2. แนวคิดที่เกี่ยวกับความรู้
3. แนวคิดที่เกี่ยวกับการผลิต
4. การปลูกยางพารา
5. บริบทอำเภอสันติสุข
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

1.1 ความหมายของความคิดเห็น

ความคิดเห็น (Opinion) หมายความว่า การแสดงออกซึ่งความคิดเห็นที่สะท้อนถึงความรู้สึกความเชื่อและการตัดสินใจของบุคคลต่อสิ่งใด สิ่งหนึ่ง โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ การรับรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมเป็นพื้นฐาน และแสดงออกมาโดยการพูด การเขียนในทางที่ชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย การแสดงความคิดเห็นนี้อาจได้รับการยอมรับหรือ ปฏิเสธจากบุคคลอื่นก็ได้ ซึ่งได้มีผู้ที่ทำการศึกษาความคิดเห็น ให้ความหมายไว้หลายความหมาย ดังต่อไปนี้

สุคนทิพย์ เพชกลีน (2545 : 10- 11) ได้ให้ความเห็นว่า ความคิดเห็นคือการแสดงออกซึ่ง วิจารณ์ ญาณ ที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ความคิดเห็นของบุคคลเปลี่ยนไปตามความจริง (Fact) และทัศนคติ (Attitude) ในลักษณะที่ความคิดทัศนคติแสดงถึงความรู้สึกทั่วไปเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความคิดเห็นจะเป็นการอธิบายเหตุผลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจ

เพ็ญสิริ จันทะโสตร์ (2548 : 28) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่าเป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่สะท้อนถึงความเชื่อที่แต่ละบุคคลมีอยู่ ตามพื้นฐานประสบการณ์

ของมนุษย์แต่ละคน ด้วยการพูดหรือการเขียนจะเป็นไปในทางบวกหรือทางลบและอาจได้รับการยอมรับ หรือปฏิเสธจากคนอื่นก็ได้

ชำนาญ อินทร์ชัย (2550 : 8) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็นคือ การแสดงออกถึงความรู้สึก ที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยไม่จำเป็นจะต้องเหมือนกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อม ที่บุคคลนั้นได้รับมา โดยบุคคลนั้นอาจจะแสดงออกมาในลักษณะของคำพูด ลักษณะท่าทาง หรือไม่แสดงออกเลยก็ได้

จรัญ มากสมบูรณ์ (2548 : 9) ได้สรุปว่า ความคิดเห็นหมายถึง การแสดงออก จากความรู้สึก ความเชื่อ เจตคติ ค่านิยม หรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นการแสดงออกมาโดยคำพูด การเขียนหรือการปฏิบัติที่อาจได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากบุคคลอื่นก็ได้

ปิยฉัตร แก่นจันทน์ (2548 : 33) สรุปคำนิยามของความคิดเห็นไว้ว่า “ความคิดเห็นคือการแสดงออกซึ่งความรู้สึกของบุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความเชื่อ ทัศนคติ เจตคติ หรือความเชื่อ ความคิดเห็นอาจจะเป็นไปในทางเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับสิ่งนั้นก็ได้ อาจถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง และอาจเปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาลเวลา

จากความหมายดังกล่าว พอสรุปได้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออก การรับรู้ ความรู้สึกและความนึกคิด ความเชื่อ เจตคติ ค่านิยม ของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด แสดงออกมา โดยการสื่อข้อความโดยวิธีต่างๆ เช่น ทางภาษา การพูด การเขียน และลักษณะต่างๆ เป็นต้น

1.2 ปัจจัยเกี่ยวกับความคิดเห็น

กอบชัย ทวีสุขเสถียร (2545: 7-9) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด เป็นความรู้สึกเชื่อถือที่ไม่อยู่บนความแน่นอนหรือความจริง แต่ขึ้นอยู่กับจิตใจบุคคลจะแสดงออกได้ง่ายโดยการแสดงเหตุผลสนับสนุนหรือปกป้องความคิดนั้น ความคิดเห็นบางอย่างเป็นผลของการแปลความหมายของข้อเท็จจริง ซึ่งขึ้นอยู่กับคุณสมบัติประจำตัวของแต่ละบุคคล เช่น ด้านความรู้ประสบการณ์ในการทำงานสภาพแวดล้อม ฯลฯ และมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ การแสดงความคิดเห็นนี้อาจจะได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นก็ได้ ความคิดเห็นเป็นเรื่องของแต่ละบุคคลที่แสดงออกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่จำเป็นต้องคล้ายกันหรือเหมือนกันเสมอไปขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานของแต่ละบุคคลที่ได้รับอิทธิพลต่อการแสดงออกในเรื่องนั้นๆ ปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็นพอสรุปได้ ดังนี้

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย จากการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านพันธุกรรมจะมีผลต่อระดับ ความก้าวร้าวของบุคคล และจะมีผลต่อการศึกษาทัศนคติหรือความคิดเห็นของบุคคลนั้นๆ ได้ส่วนปัจจัยด้านสรีระ เช่น อายุ ความเจ็บป่วย และผลที่เกิดจากการใช้ยาเสพติด จะมีผลต่อความคิดเห็นและทัศนคติของบุคคล

2. ประสบการณ์ของบุคคลโดยตรง คือ บุคคลได้รับความรู้สึกและความคิดต่างๆ จากประสบการณ์โดยตรงเป็นการกระทำ หรือได้เห็นต่อสิ่งต่างๆ โดยตนเองทำให้เกิดทัศนคติหรือความคิดเห็นจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับ

3. อิทธิพลจากครอบครัว เป็นปัจจัยที่บุคคลเมื่อเป็นเด็กจะได้รับอิทธิพลจากการเลี้ยงดูอบรมของพ่อแม่ และครอบครัว

4. ทัศนคติและความคิดเห็นต่อกลุ่ม เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็นหรือทัศนคติของแต่ละบุคคลเนื่องจากบุคคลจะต้องมีสังคมและการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้นความคิดเห็นและทัศนคติต่างๆ จะได้รับการถ่ายทอดและมีแรงกดดันจากกลุ่ม

5. สื่อมวลชน คือ สิ่งต่างๆ ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนเรา ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคล

พอสรุป ได้ว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็น ได้แก่ ปัจจัยทางพันธุกรรม และร่างกาย อิทธิพลจากครอบครัว ทัศนคติและความคิดเห็นต่อกลุ่ม สื่อมวลชน ในด้าน ปัจจัยส่วนบุคคล ระดับการศึกษา ความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติ ประสบการณ์ ในด้านปัจจัยสิ่งแวดล้อม สื่อมวลชน กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้อง มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคล ซึ่งทำให้บุคคลแต่ละคนแสดงความคิดเห็นที่อาจเหมือน หรือ แตกต่างกันไป

1.3 การวัดความคิดเห็น

กัลยา มิชะมา (2545 : 14-16) ได้กล่าวถึง ความคิดเห็นและทัศนคติ มีความหมายใกล้เคียงกันมาก ดังนั้น การวัดความคิดเห็นจึงสามารถใช้วิธีการวัดทางทัศนคติได้ด้วย แต่เนื่องจากทัศนคติเป็นพฤติกรรมภายใน ไม่สามารถทราบได้เลยว่าบุคคลมีทัศนคติอย่างไร ดังนั้นจึงต้องใช้วิธีอนุมานจากพฤติกรรมภายนอกที่บุคคลแสดงออก และมีวิธีการวัดหรือมาตรวัดหลายอย่าง ดังนี้

1. การรายงานตนเอง (Self – Report measures) เป็นการวัดทัศนคติโดยให้ผู้ถูกวัดรายงานตนเองถึงความรู้สึก ทำที่ต่อสิ่งนั้นๆ อาจเป็นไปในทางบวกหรือลบ ไม่ได้แยกวัดองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความคิด ความรู้สึกหรือด้านพฤติกรรม แต่จะวัดเพียง ดี – ไม่ดี สนับสนุน – คัดค้าน เห็นด้วย – ไม่เห็นด้วย มาตรวัดทัศนคติแบบนี้ แบ่งได้ หลายประเภท ดังนี้

(1) *มาตรวัดของธอร์สโตน (Thurstone scales)* การสร้างมาตรวัดแบบนี้ทำได้โดยรวบรวมข้อความที่เกี่ยวกับทัศนคติที่ต้องการวัด ควรจะได้ประมาณ 100 ข้อ เป็นอย่างน้อย โดยมีลักษณะของข้อความที่เป็นทางบวกอย่างมาก เป็นกลาง และลบอย่างมาก หลังจากนั้นก็ให้เลือกตอบว่าข้อความใดบ้างที่ต่างกับความคิดเห็นของผู้ที่ต้องการวัด ต่อจากนั้นนำมาคำนวณหาค่ามัธยฐานและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละข้อความ แล้วเลือกข้อความตามค่ามาตรวัดที่ได้ ก็จะเหลือข้อความคำถามเพียง 20 ข้อ หรือมากที่สุดไม่เกิน 45 ข้อ

(2) *มาตรวัดของไลเคิร์ต (Likert – type scales)* การสร้างมาตรวัดทัศนคติโดยพัฒนามาจากมาตรวัดของเซอร์สโตน มีข้อความคำถามทั้งทางบวกและทางลบปะปนกัน ส่งไปให้ผู้ตอบตัดสินใจข้อความว่า ข้อความใดตรงกับระดับความคิดเห็นของผู้ตอบที่สุด ซึ่งมี 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่มีความเห็น ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง แต่จากการใช้มาตรวัดแบบนี้มักจะพบว่าผู้ตอบที่ช่องไม่มีความเห็น เป็นส่วนมาก จึงมีการใช้คำว่า เห็นด้วยเพียงเล็กน้อย และไม่เห็นด้วยเพียงเล็กน้อยแทน เพื่อให้สามารถวัดความเห็นของผู้ตอบได้

(3) *มาตรจำแนกความหมาย (Semantic differential scales)* การสร้างมาตรวัดแบบนี้ลักษณะของมาตรวัดจะประกอบด้วยคำคุณศัพท์ที่บรรยายลักษณะของสิ่งเป้าหมายที่เราต้องการวัดที่แสดงลักษณะตรงกันข้ามกัน เช่น บวก – ลบ ดี – เลว ยินดี – ไม่ยินดี และระหว่างคำคุณศัพท์ทั้งคู่จะมีช่องว่างกัน 7 อันตรภาคชั้น โดยผู้ตอบจะเลือกกว่าความรู้สึกที่เขามีต่อสิ่งเป้าหมายนั้นอยู่ในอันตรภาคชั้นใด คะแนนของทัศนคติก็ดูจากการรวมคะแนน จากแต่ละข้อ ซึ่งอยู่ระหว่าง 1 – 7 คะแนน คะแนน 1 หมายถึง มีทัศนคติทางลบ คะแนน 7 หมายถึงคะแนนมีทัศนคติบวก

(4) *มาตรวัดแบบกัตแมน (Guttman scales)* มาตรวัดแบบกัตแมนเป็นมาตรวัดทัศนคติอีกแบบหนึ่ง ซึ่งมีชื่อเรียกหลายชื่อ เช่น Cornell technique เป็นการวัดที่มีจุดประสงค์ที่มุ่งการวัดแบบแผนของการตอบ เพราะมีความเชื่อว่าทัศนคติในเรื่องใดอาจจะมีหลายมิติของการมอง เมื่อมีหลายมิติอาจจะมีปัญหาในการวิเคราะห์ และการแปลความหมาย เพราะไม่สามารถที่จะใช้คะแนนสูงหรือต่ำ มาวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งวิธีการสร้างมาตรวัดแบบกัตแมนมีดังนี้

ก. สร้างข้อความที่ต้องการวัดทัศนคติในเรื่องที่จะศึกษามาจำนวนหนึ่ง ข้อความที่สร้างขึ้นควรเป็นข้อความที่ไม่คลุมเครือที่เป็นกลางๆ หรือไม่เข้มข้นจนเกินไป แล้วนำไปทดสอบข้อความโดยให้ผู้ตอบข้อความตอบรับหรือปฏิเสธเท่านั้น

ข. นำข้อความดังกล่าวไปจัดการตามวิธีการสร้างมาตรวัดเซอร์สโตน

2. การสังเกตพฤติกรรม (Observation of overt behavior) การสังเกตพฤติกรรมภายนอกของบุคคล เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้ทราบถึงทัศนคติของบุคคลได้ ซึ่งอาจใช้วิธีการสัมภาษณ์ประกอบด้วย เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์อธิบายเพิ่มเติม นอกจากนี้อาจจะมีวิธีการวัดทัศนคติต่างๆ ได้อีกหลายวิธี ได้แก่ การใช้วิธีสังเกตท่อนภาพ ผลจากการทดสอบแบบปรนัยและ การวัดจากปฏิกิริยาของร่างกาย

พอสรุป ได้ว่า การวัดความคิดเห็น สามารถใช้วิธีวัดทางทัศนคติ โดยที่ผู้ถูกวัดจะรายงานตนเองถึงความรู้สึก อาจจะเป็นบวก หรือลบ และการสังเกตพฤติกรรมภายนอกของบุคคล ทำให้ทราบถึงทัศนคติของบุคคล อาจมีหลายมิติของการมองด้านปัญหา และการวิเคราะห์

2. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้

2.1 ความหมายของความรู้

ความหมายของความรู้ (Knowledge) หมายถึง การเรียนรู้ที่เน้นถึงการจำและการระลึกได้ถึงความคิด วัตถุ และปรากฏการณ์ ซึ่งเป็นความจำที่เริ่มจากสิ่งง่ายที่เป็นอิสระแก่กัน ไปจนถึงความจำในสิ่งที่ซับซ้อนและมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน (ความหมายของความรู้

[http:// www.thaiall.com/km/indexo.html](http://www.thaiall.com/km/indexo.html) ค้นคืน วันที่ 31 สิงหาคม 2557)

อนันต์ ศรีโสภ (2520: 13-14) กล่าวว่า ความรู้ หมายถึง ความสามารถทางพุทธิปัญญา (Cognitive domain) ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ ความสามารถ และทักษะต่างๆ ทางสมอง 6 ขั้นตอน ได้แก่ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล

นรินทร์ พัฒนพงศา (2540: 67) ให้ความหมายของความรู้ว่า ความรู้ หมายถึง การรับรู้ เข้าใจ แยกแยะ ได้ (analysis) สังเคราะห์ได้ (synthesis) และประเมินได้ในใจ (vicarious evaluation) ดังนั้น ความรู้ที่ดีต้องรับรู้ใคร่ครวญจนเข้าใจ และประเมินว่า สิ่งใดเหมาะสม แต่จะยังไม่เคยลงมือปฏิบัติเท่านั้น

วิจารณ์ พานิช ได้ให้ความหมายของคำว่า “การจัดการความรู้” ไว้ว่า สำหรับนักปฏิบัติ การจัดการความรู้ คือ เครื่องมือ เพื่อการบรรลุเป้าหมายอย่างน้อย 4 ประการไปพร้อมๆ กัน ได้แก่ 1) บรรลุเป้าหมายของงาน 2) บรรลุเป้าหมายการพัฒนาคน 3) บรรลุเป้าหมายการพัฒนาองค์กรไปเป็นองค์กรเรียนรู้และ 4) บรรลุความเป็นชุมชน เป็นหมู่คณะความเอื้ออาทรระหว่างกัน ในที่ทำงาน

ความหมายของความรู้ ความรู้คือ สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะความเข้าใจ หรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์ สิ่งที่ได้รับการจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติองค์วิชาในแต่ละสาขา ซึ่งในความคิดของผู้นั้นคิดว่า นิยามของคำว่า ความรู้นั้นเป็นสิ่งที่ยากที่จะกำหนดขอบเขตของความหมาย แต่เรา เริ่มจากคำว่า “ข้อมูล” หรือ “ข้อเท็จจริง” สิ่งที่ได้คือ ความจริงต่างๆ ที่ปรากฏเกิดขึ้น การดำเนินการต่างๆ ทำให้เกิดข้อมูล เช่น เมื่อเรามีการซื้อขายสินค้า ก็มีการจดบันทึกหลักฐาน เช่น การออกใบเสร็จ ใบสั่งของ เอกสารกำกับ เป็นรายการแสดงการดำเนินการ สิ่งเหล่านี้เรียกว่าข้อมูล ข้อมูลจึงเป็นเรื่องของข้อเท็จจริงที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เกิดจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เกิดจากกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องดำเนินการทั้งในระดับส่วนตัว ระดับการทำงานร่วมกัน และระดับกลุ่ม องค์กร ตลอดจนระดับสังคม และชุมชนต่างๆ และความรู้นั้นก็ยังมีอยู่ 2 ชนิดคือ

1. ความรู้ที่ฝังอยู่ในสมอง (Tacit Knowledge) อาจเรียกง่ายๆ ว่า ความรู้ในตัวคน ได้แก่ ความรู้ที่เป็นทักษะ ประสบการณ์ ความคิดริเริ่ม พรสวรรค์ หรือสัญชาตญาณของบุคคลในการทำความเข้าใจ สิ่งต่างๆ บางครั้งเรียกว่าความรู้แบบนามธรรม

2. ความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) อาจเรียกว่า ความรู้นอกตัวคน เป็นความรู้ที่สามารถรวบรวม ถ่ายทอดได้ โดยผ่านวิธีต่างๆ เช่น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นตัวหนังสือ ตำราเอกสาร กฎระเบียบ วัฏปฏิบัติงานเป็นต้น บางครั้งเรียกว่าเป็นความรู้แบบรูปธรรม (<http://www.gotoknow.org/posts/396638> ค้นคืน วันที่ 31 สิงหาคม 2557)

ความรู้ (Knowledge) คือ ข้อมูลที่อยู่ในตัวคนหรืออยู่ในสมอง ซึ่งการฝึกอบรมที่ดีก็คือ การทำให้ข้อมูลเข้าไปอยู่ในสมองของผู้รับการฝึกให้มากที่สุดจึงจะทำให้ผู้รับการฝึกเกิดการเรียนรู้มากที่สุด ด้วยความรู้ในสมองของคนเรานั้นจะมี 2 ลักษณะ

1. การจำ (Remembering) การเรียนรู้บางอย่างเพียงแต่ให้ผู้รับการฝึกจำได้ก็พอ เช่น สามารถจำได้ว่า ไข่ควงปากแบนมีลักษณะอย่างไร เป็นต้นลักษณะของการจำก็คือ การให้ผู้รับการฝึกสามารถบอกได้ท่องได้นั่นเอง

2. ความเข้าใจ (Understanding) หมายถึงการที่ผู้รับการฝึกสามารถอธิบายได้ เช่น ความเข้าใจ เกี่ยวกับวิธีการใช้เครื่องมือต่างๆ เป็นต้น (<http://home.dsd.go.th/kamphaengpget/km/information/dacum/04DACUM.html?category..> ค้นคืน วันที่ 31 สิงหาคม 2557)

สรุป ความรู้ คือ การเรียนรู้ หรือสิ่งที่สั่งสมมาจากการเล่าเรียน การค้นคว้า ประสบการณ์ การนำข้อมูลไปอยู่ในสมอง ผู้รับการฝึกเกิดการเรียนรู้ การได้ยิน ได้ฟัง ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ พรสวรรค์ในการทำความเข้าใจ สิ่งต่างๆ เป็นความรู้ที่สามารถรวบรวมถ่ายทอดได้ โดยการผ่านวิธีการต่างๆ การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นหนังสือ ตำรา เอกสาร ในการพัฒนาคน พัฒนางาน พัฒนาองค์กร

2.2 แหล่งที่มาของความรู้

กิตติยา ปรีดาดีกุล (2520 : 29-30) กล่าวถึง แหล่งที่มาของความรู้ว่าจะแบ่งออกได้เป็น 5 แหล่ง ดังนี้

2.2.1 ความรู้ที่พระเจ้าเป็นผู้ให้ (revealed knowledge) เป็นความรู้มตะเป็นที่เชื่อกันว่าความรู้ประเภทนี้จะทำให้คนเป็นนักปราชญ์ได้ ได้แก่ ความรู้ที่ได้จากคำสอนของศาสนาต่างๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าเป็นจริงเพราะความเชื่อ ใครจะคัดแปลงแก้ไขไม่ได้

2.2.2 ความรู้ที่ได้มาจากผู้เชี่ยวชาญ (authoritative knowledge) เช่น หนังสือ พจนานุกรม การวิจัย เป็นต้น

2.2.3 ความรู้ที่เกิดจากการหยั่งรู้ (intuitive knowledge) เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันและรู้สึกรู้ว่ารู้ด้วยตนเอง ทั้งที่ไม่รู้ว่าได้มาได้อย่างไร รู้แต่ว่าได้ค้นพบสิ่งที่เรากำลังค้นหาอยู่ เป็นความรู้ที่ทดสอบได้ด้วยการพิจารณาเหตุผล

2.2.4 ความรู้ที่ได้จากการคิดหาเหตุผล (rational knowledge) เป็นความรู้ที่แสดงความเป็นจริงอยู่ในตัวเอง ปัจจัยที่ทำให้เกิดการคิดหาเหตุผลไม่ถูกต้องคือความลำเอียง ความสนใจ และความชอบ

2.2.5 ความรู้ที่ได้จากประสาทสัมผัส (empirical knowledge) ได้แก่ การเห็น การได้ยิน การจับต้อง และการสังเกต

พอสรุป แหล่งที่มาของความรู้ คือ ความรู้ที่เป็นอมตะที่เชื่อกันว่าเป็นความรู้ ได้จากคำสอนของศาสนา ได้จาก หนังสือพจนานุกรม การวิจัย รู้ด้วยตนเอง ค้นพบ เกิดจากการคิดหาเหตุผล ได้จากการได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็น การจับต้อง และการสังเกต

2.3 ระดับของความรู้

ความรู้แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

2.3.1 ความรู้ระดับต่ำ ได้แก่ ความรู้ที่เกิดจากการเดา หรือภาพลวงตาทางประสาทสัมผัส

2.3.2 ความรู้ระดับธรรมดา ได้แก่ ความรู้ทางประสาทสัมผัสหรือความเชื่อที่สูงกว่า แต่ยังไม่นั่นนอน เป็นเพียงขึ้นอาจเป็นไปได้

2.3.3 ระดับสมมติฐาน ได้แก่ ความรู้ที่เกิดจากความคิดเห็น หรือความเข้าใจ ซึ่งไม่ได้เกิดจากประสาทสัมผัส เช่น ความรู้ทางคณิตศาสตร์ ความรู้ขั้นนี้เป็นขั้นสมมติฐาน เพราะเกิดจากคำนิยามและสมมติฐานที่ไม่ได้พิสูจน์

2.3.4 ระดับเหตุผล ได้แก่ ความรู้จากตรรกวิทยา เป็นความรู้ที่ทำให้มองเห็นรูปหรือมโนภาพว่าเป็นเอกภาพ

พอสรุป ระดับความรู้ ได้ความรู้มีหลายระดับตั้งแต่ระดับต่ำ ระดับธรรมดา ระดับสมมติฐาน ระดับเหตุผล แต่ละระดับมีความแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับเหตุผลหรือความคิดเห็น และความเชื่อของแต่ละระดับ

3. แนวคิดเกี่ยวกับการผลิต

3.1 ความหมายของการผลิต

มีผู้ให้ความหมายของการผลิตและคำที่เกี่ยวข้องไว้หลากหลาย ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546: 727) ให้ความหมายคำว่า “ผลิต” ไว้ว่า เป็นการทำให้เกิดขึ้นตามความต้องการ ด้วยอาศัย แรงงาน หรือ เครื่องจักร

เรณู สุขารมณ์ และคณะ (2534 : 9) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การผลิตเป็นหน้าที่งานเกี่ยวกับการจัดหาปัจจัยการผลิต อันได้แก่ กำลังคน วัตถุดิบ ที่ดิน อาคารสถานที่ เครื่องจักร อุปกรณ์ เครื่องใช้ เงินทอง และความรู้ทางเทคโนโลยีการนำปัจจัยเหล่านี้ ไปสร้างสินค้าและบริการขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์

วิชัย แหวนเพชร (2539 : 7) ให้ความหมายไว้ว่า การผลิต คือ กระบวนการกระทำที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพปัจจัยการผลิต จนได้ผลผลิตออกมา ซึ่งอาจเป็นสินค้า หรือบริการก็ได้

เชียรไชย จิตต์แจ้ง (2542 : 105) ได้ให้ความหมายการผลิตไว้ว่า การผลิต เป็นกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงปัจจัยการผลิต (input) ให้กลายเป็นผลผลิต (output) อันได้แก่ สินค้า หรือ บริการ

ชลิตต์ มธุรสมนตรี และคณะ (2544: 1) ได้ให้ความหมายการผลิตไว้ว่า การผลิตเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงวัตถุดิบหรือวัสดุให้กลายมาเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ โดยผ่านการออกแบบที่ใช้วิธีการ และเทคนิคสมัยใหม่ มาใช้ทำการผลิต คำว่า การผลิต หรือ manufacturing มาจากภาษา ลาติน คือ manus หมายถึง มือ และ factus หมายถึง ทำ ซึ่งแปลโดยรวมว่า “ ทำด้วยมือ ” วัสดุ คน วิธีการ และอุปกรณ์ เป็นปัจจัยที่สำคัญในการผลิตซึ่งจะต้องนำมารวมกันได้อย่างถูกต้อง จึงทำให้ ต้นทุนต่ำ คุณภาพดี และส่งตามกำหนดเวลา (on-time delivery) ได้

ธันวา จิตต์สงวน (2547 : 198) ได้กล่าวถึงการผลิตไว้ว่า ในการผลิตพืชเกษตรกรต้องใช้พันธุ์พืช ใช้สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ได้แก่ ดิน ลมฟ้าอากาศ ตลอดจนสิ่งมีชีวิตต่างๆ และการจัดการของเกษตรกรเอง ซึ่งเป็นการจัดการจากการที่เกษตรกรเรียนรู้จากวิธีการปฏิบัติตั้งแต่ดั้งเดิม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความรู้ที่ได้จากการค้นคว้า วิจัยที่ได้รับมาจากนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่ได้ทำการวิจัยเพื่อหาแนวทางพัฒนาการผลิต ให้ผลผลิตการเกษตรเพิ่มขึ้น เพื่อให้ได้มาซึ่งวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมกับเกษตรกร นอกจากนี้เกษตรกรยังจำเป็นต้องใช้ปัจจัยต่างๆ ทางการผลิต ซึ่งเป็นปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ ปัจจัยทางด้านกายภาพ ทางเลือกในการผลิตทางการเกษตร

การผลิตหมายถึง การใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตใดๆ ในทางที่จะก่อให้เกิดสินค้าหรือบริการขึ้น การผลิตตามความหมายนี้เป็นกระบวนการในการแปลงทรัพยากรหรือการผลิตด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่จะใช้ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (<http://pojjamansk.exteen.com/20100309/entry6> ค้นคืน 23 สิงหาคม 2557)

การผลิตหมายถึง การใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตใดๆ ในทางที่จะก่อให้เกิดสินค้าหรือบริการขึ้น การผลิตตามความหมายนี้เป็นกระบวนการในการแปลงทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่จะใช้ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ปัจจัยการผลิตได้แก่ ปัจจัยประเภทแรงงาน (<http://guru.google.co.th/guru/thread?tid=323537a4e413a0fe> ค้นคืนวันที่ 23 สิงหาคม 2557)

พอสรุป ได้ว่า การผลิต หมายถึง การทำให้เกิดขึ้นตามที่ต้องการ ด้วยอาศัยแรงงานหรือเครื่องจักร ให้เป็นสินค้าหรือบริการ ให้ตรงตามความต้องการของมนุษย์โดยอาศัยปัจจัยการผลิตทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี

3.2 ปัจจัยการผลิต

การผลิตหมายถึง การนำปัจจัยการผลิตชนิดต่างๆ ตั้งแต่ สองชนิดขึ้นไปมาทำให้เกิด สินค้าและบริการต่างๆ เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์

ปัจจัยการผลิต ปัจจัยการผลิตประกอบไปด้วยที่ดิน แรงงาน ทุน และผู้ประกอบการ ในการผลิตสินค้า ครั้งอาจใช้ปัจจัยการผลิตตามที่กล่าวหรืออาจใช้เพียง 2-3 อย่างก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทของสินค้า ทำการผลิตในแต่ละครั้ง ปัจจัยการผลิตทั้ง 4 สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ที่ดิน เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มนุษย์ไม่สามารถจะสร้างเพิ่มขึ้นได้ ที่ดินในฐานะที่เป็นปัจจัยการผลิต หมายถึง พื้นผิวโลกทั้งหมด ไม่เฉพาะส่วนที่เป็นพื้นดิน พื้นน้ำและน้ำแข็งเท่านั้น ยังรวมไปถึงบางอย่างที่ติดอยู่บนพื้นโลก เช่นสิ่งปลูกสร้าง ที่อยู่อาศัย โรงงาน อุตสาหกรรม พื้นที่ทำการเกษตร ไร่นา ไร่ชาต่างๆ

2. ทุน ทุนในความหมายทางเศรษฐศาสตร์ จะแตกต่างไปจากทุนที่ใช้อยู่โดยทั่วไป ซึ่งพอจะแยกความแตกต่างออกได้ดังนี้ คือ ทุนในความหมายทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง ผลรวมของค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่ต้องจ่ายจริงในการผลิตสินค้าและค่าใช้จ่ายที่ไม่ต้องจ่ายจริง เป็นต้นทุนที่มองไม่เห็น หรือเรียกว่าต้นทุนเสียโอกาส คือผู้ผลิตเสียโอกาส ในการนำปัจจัยการผลิตไปใช้ในการผลิตอย่างอื่น

3. แรงงาน หมายถึง บุคคลที่ใช้กำลังความคิดทำงาน เพื่อให้ได้ผลตอบแทน ซึ่งอาจเป็นเงินเดือนสิ่งของ และเงิน หรือสิ่งของที่ได้มานั้นสามารถบำบัดความต้องการของบุคคลได้ แรงงานนับว่าเป็นปัจจัยการผลิตสำคัญชนิดหนึ่งในการผลิตสินค้าและบริการ

4. ผู้ประกอบการ คือ การกำหนดเอาที่ดิน ทุน แรงงาน มาดำเนินการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค ดังนั้นผู้ดำเนินการ หรือผู้จัดการในการผลิตจึงเรียกว่า ผู้ประกอบการ เพราะได้ทำหน้าที่เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหา พื้นฐานทางเศรษฐกิจว่าจะผลิตอะไร และผลิตเพื่อใคร (<http://thaieditorial.com/%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A...> ค้นคืนวันที่ 23 สิงหาคม 2557)

พอสรุป การผลิตหมายถึง การทำให้เกิดขึ้นตามที่ต้องการ การนำปัจจัยต่างๆ ตั้งแต่สองชนิดขึ้นไป มาทำให้เกิด สินค้าและบริการต่างๆ เพื่อที่จะตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ประกอบด้วย ที่ดิน แรงงาน ทุน และผู้ประกอบการ

3.3 การจัดการการผลิต

สุปัญญา ไชยหาญ (2543: 42) กล่าวว่า “การจัดการผลิต ” หมายถึง การแปรสภาพทรัพยากรต่างๆ ให้เป็นสินค้าและบริการ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมและการไหลของงานทรัพยากร และวัตถุดิบ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ได้สินค้าและบริการที่มีคุณภาพมาตรฐานงานในเวลาที่กำหนด

การจัดการการผลิตประกอบด้วยขั้นตอนหลักๆ 3 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผนการผลิต หมายถึง การกำหนดแนวทางในการดำเนินการผลิต ประกอบด้วย การวางแผนระบบการผลิต เป็นการกำหนดกำลังการผลิตสินค้าและบริการในปริมาณที่ต้องการ การวางแผนการใช้ระบบการผลิต

2. การปฏิบัติการผลิต หมายถึง ขั้นตอนการลงมือปฏิบัติทางด้านการผลิตเพื่อให้เป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้ล่วงหน้า

3. การควบคุมการผลิต หมายถึง ขั้นตอนการตรวจสอบและติดตามผลการผลิตทั้งด้านปริมาณและคุณภาพเพื่อให้มั่นใจว่าผลงานมีความก้าวหน้าและประสบผลสำเร็จทุกประการ

3.4 องค์ประกอบของการผลิต

มีผู้ให้ความหมายขององค์ประกอบการผลิตไว้ดังนี้

เสน่ห์ บุญมahanพ และโอภาวดี เข้มทอง (2539 : 7) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการผลิต ประกอบด้วยปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน ได้แก่ คน เงินทุน วัสดุอุปกรณ์ ข่าวสารข้อมูล และการจัดการ ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ ตลาด การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี สภาพทางเศรษฐกิจ คุณค่าทางสังคม ทัศนคติ และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

เรียรไชย จิตต์แจ้ง (2542 : 102) ได้อธิบายไว้ว่า การผลิตประกอบด้วยหน้าที่ด้านต่างๆ ตั้งแต่งานด้านวิศวกรรม การวางแผน การควบคุมการผลิต การควบคุมสินค้า คงเหลือ การจัดซื้อจัดหาวัสดุ และการควบคุมคุณภาพ

พอสรุปได้ ว่า องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการผลิตประกอบด้วยทั้งปัจจัยภายใน และ ปัจจัยภายนอก โดยประกอบด้วยหน้าที่ ด้านวิศวกรรม การวางแผน การควบคุมการผลิต การควบคุมสินค้าคงเหลือ การจัดซื้อจัดหาวัสดุ และการควบคุมคุณภาพ

4. การปลูกยางพารา

4.1 ความเป็นมาของการปลูกยางพาราในประเทศไทย

มานะชัย สังข์วาทิน (2554: 9 – 13) ได้กล่าวถึงแหล่งกำเนิดและประวัติความเป็นมาไว้ว่า ยางพารามีต้นกำเนิดมาจากแถบลุ่มแม่น้ำ อเมซอน ประเทศบราซิล ทวีปอเมริกาใต้ ซึ่งยางพาราเป็นที่รู้จักของชาวพื้นเมืองในแถบนี้มานานแล้ว ในสมัยก่อนปี พ.ศ.2000 ชาวอินเดียนแดงเผ่ามายันในอเมริกากลางได้รู้จักใช้ประโยชน์จากต้นยางโดยนำน้ำยางมาใช้ในการรองเท้า เมื่อเขาต้องการรองเท้าก็จะจุ่มเท้าลงไปในภาชนะบรรจุน้ำยางดิบช้าๆ หลายๆ ครั้งจนได้รองเท้าที่มีความหนาตามความต้องการ นอกจากนี้ชาวอินเดียนแดงทั้งเผ่ามายันและเผ่าอื่นๆ ยังนำยางไปใช้ประโยชน์ในการทำผ้ากันฝน ทำขวดปากแคบใส่น้ำ ทำลูกบอลสำหรับเล่นเกมต่างๆ เป็นต้น

จนกระทั่งปี พ.ศ.2416 มีชาวอังกฤษคนหนึ่งชื่อ เซอร์คลีเมนต์ มาร์คแฮม (Sir Clements Markham) และฟาร์ริส (Farris) ได้นำเมล็ดพันธุ์ยางพาราจำนวน 2,000 เมล็ดไปเพาะที่สวนพฤกษชาติคิว ในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ปรากฏว่ามีเมล็ดยางงอกเพียง 12 ต้นเท่านั้น และได้ส่งไปปลูกไว้ที่สวนพฤกษชาติที่เมืองกัลกัตตา ประเทศอินเดีย จำนวน 6 ต้น และรอดตายทั้งหมด แต่เซอร์คลีเมนต์ มาร์คแฮมเห็นว่าไม่เพียงพอสำหรับการขยายพันธุ์ จึงได้มอบหมายให้ โรเบิร์ต คروس (Robert Cross) กับ เซอร์ เฮนรี วิคแฮม (Sir Henry A. Wichham) ไปหาเมล็ดยางพารามาเพิ่มอีก ต่อมาในปี พ.ศ. 2419 เซอร์ เฮนรี วิคแฮม ได้นำเมล็ดยางจำนวน 70,000 เมล็ดมาจากประเทศบราซิลไปเพาะที่สวนพฤกษชาติคิวอีก แต่ได้ต้นกล้าเพียง 2,700 ต้นเท่านั้น จึงได้นำต้นกล้ามาปลูกที่สวนพฤกษชาติ Heneratogoda ประเทศศรีลังกาจำนวน 1,900 ต้น และนำมาปลูกที่สวนพฤกษชาติสิงคโปร์จำนวน 50 ต้น โดยต้นกล้าที่ได้ส่งไปประเทศสิงคโปร์ได้ตายหมด ในขณะที่ต้นกล้าที่ประเทศศรีลังกาไม่รู้จำนวนที่รอดตาย

ต่อมาในปี พ.ศ.2520 ได้ส่งต้นกล้าที่โตแล้วจากประเทศศรีลังกาจำนวน 22 ต้นไปปลูกที่สวนพฤกษชาติสิงคโปร์ จำนวน 13 ต้น และที่ กัวลากังซา รัฐเปรัก ประเทศมาเลเซีย จำนวน 9 ต้น ซึ่งต้นยางจำนวน 22 ต้นนี้กับต้นยางที่เหลือที่ศรีลังกา ถือเป็นบรรพบุรุษของยางพาราที่ปลูกกันเป็นอาชีพในทวีปเอเชียในปัจจุบัน

4.2 ประวัติการปลูกยางพาราในประเทศไทย

การปลูกยางพาราในประเทศไทยไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่าเริ่มปลูกเมื่อใด แต่เชื่อกันว่าพระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี (คอซิมบี๊ ณ ระนอง) ขณะที่ดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองตรัง ได้เป็นผู้เริ่มนำต้นยางจากประเทศมาเลเซียมาปลูกที่อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง เป็นครั้งแรกเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2442 – 2444 โดยความคิดที่จะนำยางพาราเข้ามาปลูกในประเทศไทยเกิดขึ้นเมื่อพระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดีมีราชการและการค้าติดต่อกับชาวและมลายูเป็นประจำ ได้สังเกตเห็นการปลูกยางพาราสามารถทำรายได้งามแก่ชาวบ้าน พระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดีจึงคิดจะนำพันธุ์ยางพารามาปลูกในประเทศไทยบ้าง แต่ในขณะนั้นไม่สามารถนำพันธุ์ยางมาได้ เพราะฝรั่งชาวอังกฤษหวงมากท่านจึงได้ส่งคนไปเรียนวิธีปลูกยางเพื่อมาสอนประชาชน และท่านก็ใช้วิธีของท่านนำมาเมล็ดยางมาทดลองปลูก

หลังจากได้พันธุ์ยางมาแล้วพระยารัษฎานุประดิษฐ์ฯ จึงเร่งส่งเสริมการปลูกยางพาราด้วยการสร้างสวนยางตัวอย่างขึ้นที่ตำบลกะช่องในนามของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ และให้พวกนายอำเภอ กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ต้องไปเรียนวิธีปลูกยางและทำยางที่สวนตัวอย่างนี้ และได้มีการแจกเมล็ดพันธุ์ยางให้ชาวบ้านรุ่นแรกๆ ด้วย แต่ผลการปลูกยางพาราได้มาประจักษ์ชัดแก่ชาวตรังในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่สองประมาณ 3 – 4 ปี เนื่องจากในช่วงนั้นราคายางสูงมากสร้างความมั่งคั่งร่ำรวยให้แก่ประชาชน ซึ่งในยุคนั้นกล่าวได้ว่าเป็นยุคต้นยางและชาวบ้านเรียกยางพารานี้ว่า ยางเทศา พระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดีจึงนับเป็น บิดาแห่งยางพาราไทยอย่างแท้จริง

ในปี พ.ศ. 2521 ได้เริ่มปลูกยางอย่างจริงจังในแหล่งปลูกใหม่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกรมวิชาการเกษตรได้ทดลองปลูกยางที่จังหวัดหนองคาย บุรีรัมย์ และสุรินทร์ และจากผลสำเร็จของการปลูกยางในพื้นที่ดังกล่าว จึงได้มีการส่งเสริมให้มีการปลูกยางในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างจริงจัง จนถึงปี พ.ศ. 2545 มีพื้นที่ปลูกยางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 19 จังหวัด รวมเนื้อที่กว่า 4 แสนไร่

เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2546 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการโครงการปลูกยางเพื่อยกระดับรายได้และความมั่นคงให้เกษตรกรในแหล่งปลูกยางใหม่ระยะที่ 1 (ปี พ.ศ. 2547 – 2549) โดยมีเป้าหมาย 1 ล้านไร่ โดยแบ่งเป็นพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 แสนไร่ และภาคเหนือ 3 แสนไร่ ซึ่งในปัจจุบันคณะรัฐมนตรีได้มีมติกำหนดให้วันที่ 10 เมษายน ของทุกปีเป็น วันยางพาราแห่งชาติ เพื่อรำลึกถึงพระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี ซึ่งเป็นบิดาแห่งยางพาราไทย

4.3 แหล่งปลูกยางพารา

มานะชัย สังข์วาทิน (2554: 14 – 15) ได้กล่าวถึงแหล่งปลูกยางพาราในประเทศไว้ว่า ประเทศผู้ปลูกยางพาราทั่วโลกมีทั้งหมด 24 ประเทศ ประกอบด้วยประเทศในทวีปเอเชีย 12 ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย จีน อินเดีย เวียดนาม ศรีลังกา ฟิลิปปินส์ กัมพูชา พม่า ปาปัวนิวกินี และบังคลาเทศ ทวีปแอฟริกา 9 ประเทศ ได้แก่ คามรูน โคตดิวัวร์ กาบองกินี ไคบีเรีย ไนจีเรีย สาธารณรัฐคองโก และแอฟริกา และทวีปอเมริกาใต้ 3 ประเทศ ได้แก่ บราซิล กัวเตมาลา และเม็กซิโก ส่วนประเทศที่มีพื้นที่ปลูกยางมากที่สุดคือ ประเทศอินโดนีเซีย โดยมีพื้นที่ทั้งสิ้น 20.56 ล้านไร่ รองลงมาคือประเทศไทย มีพื้นที่ทั้งหมด 12.56 ล้านไร่ และประเทศ มาเลเซีย มีพื้นที่ปลูกยางทั้งหมด 8.21 ล้านไร่ ตามลำดับ ซึ่งหากรวม พื้นที่ปลูกยางของ 3 ประเทศดังกล่าวแล้วจะเป็นประมาณร้อยละ 70 ของพื้นที่ปลูกยางของโลก ส่วนที่เหลือเป็นพื้นที่ปลูกยางของประเทศอื่นๆ อีก 21 ประเทศรวมกัน

4.4 สภาพเศรษฐกิจของยางพารา

สถาบันวิจัยยาง (2555 : 3 -10) ได้ทำการรวบรวมข้อมูลทางด้านสภาพเศรษฐกิจของยางพารา โดยสรุปได้ดังนี้

4.4.1 การผลิต การใช้ และการส่งออกยางของโลก

ยางธรรมชาติและยางสังเคราะห์มีความจำเป็นต้องใช้ร่วมกันในผลิตภัณฑ์หลายชนิดเพื่อประโยชน์ด้านคุณภาพสินค้า และสามารถใช้แทนกันได้หลายกรณี การผลิตยางสังเคราะห์และยางธรรมชาติแตกต่างกันที่การผลิตยางสังเคราะห์เป็นการผลิตจากโรงงานอุตสาหกรรมที่ต้องใช้เงินทุนสูงสามารถควบคุมคุณภาพ แต่มีผลเสียจากกระบวนการผลิตที่มีการปลดปล่อยมลพิษสู่สภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สภาพอากาศเปลี่ยนแปลง หรือภาวะโลกร้อน โดยทั่วไปการใช้ยางสังเคราะห์ในแต่ละปีมีปริมาณใกล้เคียงกับปริมาณการผลิต และส่วนใหญ่เป็นการใช้ในประเทศผู้ผลิตเพื่อป้อนโรงงานอุตสาหกรรมของตนเองเพื่อเป็นหลักประกันมิให้เกิดการขาดแคลนยาง เช่น จีน สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น รัสเซีย เกาหลีใต้ ขณะที่การผลิตยางธรรมชาติเป็นการผลิตในเชิงเกษตรกรรมสามารถปลูกทดแทนได้อย่างต่อเนื่อง แตกต่างจากยางสังเคราะห์ที่มีแนวโน้มลดลงตามปริมาณน้ำมันดิบซึ่งเป็นทรัพยากรประเภทใช้แล้วหมดไป

4.4.2 การผลิต และการใช้ยางของโลก

ปริมาณการผลิตยางของโลกมีจำนวนทั้งสิ้น 25.510 ล้านตัน เป็นยางธรรมชาติ 10.659 ล้านตัน และยางสังเคราะห์ 14.851 ล้านตัน ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา ปริมาณการผลิตยางธรรมชาติและยางสังเคราะห์ผันผวนตามภาวะเศรษฐกิจโลก โดยลดลง เนื่องจากได้รับผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจของสหรัฐ ที่ส่งผลกระทบไปยังยุโรป ญี่ปุ่น และอีกหลายประเทศ จากนั้นเมื่อเศรษฐกิจ

โลกเริ่มฟื้นตัวทำให้ปริมาณการผลิตยางเพิ่มขึ้นอีกครั้งตามความต้องการ ปริมาณการใช้ยางของโลกมีทั้งสิ้น 25.141 ล้านตัน เป็นยางธรรมชาติ 10.608 ล้านตัน และยางสังเคราะห์ 14.533 ล้านตัน

4.4.3 การผลิต การใช้ และการส่งออกยางของไทย

1) การผลิต

ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ผลิตยางธรรมชาติมากที่สุดในโลก ศักยภาพการผลิตยางของไทยมีมากกว่าปีละ 3 ล้านตัน ปริมาณการผลิตยางเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 3,056,005 ตัน เป็น 3,569,033 ตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.8 เมื่อพิจารณาสัดส่วนประเภทยางแปรรูปขึ้นต้นที่ผลิตได้ พบว่าไทยผลิตยางแท่งเอสทีอาร์มากที่สุด รองลงมาเป็นยางแผ่นรมควัน น้ำยางข้น ยางผสม และยางประเภทอื่นๆ ตามลำดับ (ยางผสมได้แก่ยางผสมสารเคมี ยางอื่นๆ เช่น ยางแผ่นผึ่งแห้ง ยางเครพ ยางสกิม ยางแผ่นดิบ ฯลฯ)

2) การใช้

ปริมาณการใช้ยางธรรมชาติในประเทศของไทย มีจำนวน 486,745 ตัน เพิ่มขึ้น ซึ่งมีปริมาณการใช้ 373,659 ตัน ร้อยละ 30.3 เมื่อพิจารณาชนิดของยางที่ใช้ในประเทศ พบว่าใช้น้ำยางข้นมากที่สุด สัดส่วนร้อยละ 32.86 รองลงมายางแท่งเอสทีอาร์ร้อยละ 30.34 ยางแผ่นรมควันร้อยละ 22.46 และยางผสมร้อยละ 12.96 อุตสาหกรรมผลิตยางยานพาหนะเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้ยางมากที่สุด รองลงมาเป็นถุงมือยาง ยางยืด ยางรถจักรยานยนต์ ยางรัดของ ถุงยางอนามัย โดยปริมาณการใช้ยางธรรมชาติ ในผลิตภัณฑ์ยางทั้ง 5 ชนิด มีจำนวน 458,242 ตัน หรือร้อยละ 94.15 ของปริมาณ การใช้ยางธรรมชาติทั้งหมดที่เหลือเป็นผลิตภัณฑ์ยางอื่นๆ สำหรับสัดส่วนปริมาณการใช้ยางธรรมชาติต่อปริมาณการผลิตยางของประเทศเพิ่มขึ้น

3) การส่งออก

นอกจากไทยผลิตยางธรรมชาติได้มากเป็นอันดับหนึ่งของโลกแล้ว ประเทศไทยยังเป็นประเทศที่ส่งออกยางธรรมชาติมากที่สุดในโลกด้วย ปริมาณการส่งออกยางของไทยเพิ่มขึ้นเกือบทุกปี ปริมาณการส่งออกยางของไทยมีทั้งสิ้น 2,952,381 ตัน เพิ่มขึ้นจากที่มีปริมาณส่งออก 2,703,762 ตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.2 และคิดเป็นสัดส่วนการส่งออกยางร้อยละ 36.4 ของการส่งออกยางทั้งหมดของโลก ส่วนใหญ่เกือบ 1 ใน 3 ส่งออกไปยังตลาดหลักได้แก่ จีน รองลงมา มาเลเซีย ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และเกาหลีใต้ สำหรับชนิดของยางที่ส่งออกนั้น ไทยส่งออกยางแท่งเอสทีอาร์ร้อยละ 44.06 ยางแผ่นรมควันร้อยละ 25.31 น้ำยางข้นร้อยละ 17.60 ยางผสมร้อยละ 11.51 ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมาก มีสัดส่วนการส่งออกเพียงร้อยละ 5.5 ที่เหลือส่งออกยางชนิดอื่นๆ เช่น แผ่นผึ่งแห้ง ยางสกิม ยางเครพ ยางแผ่นดิบ สำหรับท่าเรือ /ด่านส่งออก พบว่า

ปริมาณยางที่ส่งออกกว่าครึ่งหนึ่ง ส่งออกผ่านจังหวัดสงขลา ณ ท่าเรือสงขลา ด้านปาดังเบซาร์ และด่านสะเดา

4.5 ตลาดยาง

4.5.1 ตลาดยางต่างประเทศ

ตลาดเปิด หรือตลาดทางการ (Open or Official Market) ปัจจุบัน ตลาดต่างประเทศที่มีลักษณะเป็นตลาดเปิด หรือตลาดทางการ คือตลาดญี่ปุ่น ได้แก่ โตเกียว (TOCOM) และนาโกย่า (C COM) ตลาดสิงคโปร์ (SICOM) ตลาดเซี่ยงไฮ้ (SHFE) ตลาดลอนดอน ตลาดนิวยอร์ก และตลาดฮัมบูร์ก แต่ตลาดเปิดที่สำคัญและมีบทบาทชี้นำราคายางในตลาดโลกมีเพียง 2 แห่ง คือ ตลาดโตเกียว (TOCOM) และตลาดสิงคโปร์ (SICOM) โดยตลาดโตเกียว (TOCOM) ให้บริการซื้อขายเฉพาะแผ่นรมควันชั้น 3 ส่วนตลาดสิงคโปร์ (SICOM) ให้บริการซื้อขายยาง 3 ชนิด คือ ยางแผ่นรมควันชั้น 1 (Ribbffd Smoked Sheet : RSS 1) ยางแผ่นรมควันชั้น 3 (Ribbffd Smoked Sheet : RSS 3) และยางแท่งชั้น 20 (Technicaiiy Specified Rubber : TSR 20) สาเหตุที่เรียกตลาดทางการว่าเป็นตลาดเปิดนั้น เนื่องจากตลาดยางมีการซื้อขายหมุนเวียนต่อเนื่องตลอด 24 ชั่วโมง โดยเริ่มจากตลาดญี่ปุ่น ตลาดเซี่ยงไฮ้ ตลาดลอนดอน และตลาดนิวยอร์ก ตามลำดับ การซื้อขายยางแผ่นตลาดเปิด หรือตลาดทางการจะทำให้ทราบราคาที่มีการซื้อขายจริง เป็นราคาโปร่งใสและสามารถนำไปใช้ในการอ้างอิงได้

ตลาดที่มีการซื้อขายตรง เนื่องจากการซื้อขายยางผ่านตลาดเปิด หรือตลาดทางการต้องเสียค่านายหน้า ขณะเดียวกันคุณภาพยางอาจไม่เป็นไปตามความต้องการของผู้ซื้อ การที่ผู้บริโภครดกลงซื้อขายโดยตรงกับผู้ผลิตโดยไม่ผ่านตลาดเปิด หรือตลาดทางการ การซื้อขายลักษณะนี้เรียกว่าการซื้อขายตรง โดยเป็นการตกลงราคาและคุณภาพตามความต้องการของผู้ซื้อ และผู้ขายแต่ละราย ราคาขายจึงไม่เป็นที่เปิดเผย ปัจจุบันร้อยละ 80 ของการซื้อขายยางเป็นการซื้อขายตรง ส่วนการซื้อขายผ่านตลาดเปิด หรือตลาดทางการมีเพียงร้อยละ 20 เท่านั้น

4.5.2 ตลาดยางในประเทศ

ตลาดยางระดับท้องถิ่น เป็นระบบตลาดที่มีการซื้อขายลักษณะส่งมอบยางจริงที่ไม่มีกฎระเบียบซื้อขายที่แน่นอน โดยเกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 90 ขายยางแผ่นตลาดท้องถิ่นที่มีทั้งระดับ หมู่บ้าน ตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และโรงงานแปรรูปยาง

ตลาดกลางยางพารา เป็นระบบตลาดที่มีการซื้อขายลักษณะส่งมอบยางจริง โดยมีกฎและระเบียบของตลาดควบคุม และมีกิจกรรมตามขั้นตอนของกระบวนการตามธุรกิจที่ทุกฝ่ายยอมรับ ช่วยลดปัญหาทางด้านตลาด และสร้างอำนาจการต่อรองในการขายยางแก่เกษตรกร และสถาบันเกษตรกร บทบาทของตลาดกลางยางพาราทวีความสำคัญขึ้นตามลำดับ เห็นได้จากมี

การอ้างอิงราคาตลาดกลางยางพาราในการซื้อขาย ปัจจุบัน ตลาดกลางยางพาราที่ดำเนินการโดยกรมวิชาการเกษตรเปิดดำเนินการ 5 แห่ง ที่จังหวัดสงขลา สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช หนองคาย และบุรีรัมย์ เกษตรกรที่นำยางมาขายในตลาดกลางยางพาราทุกแห่ง

ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นกลไกสำหรับเกษตรกร ผู้ผลิต และแปรรูปสินค้าเกษตร บุคคลที่เกี่ยวข้อง และนักลงทุนทั่วไปเพื่อลดความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาสินค้าเกษตร ดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า เปิดดำเนินการ สินค้ายางพาราที่ซื้อขายส่วนใหญ่เป็นยางแผ่นรมควันชั้น 3 แต่ยังมีปริมาณยางที่ซื้อขายผ่านตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าไม่มาก ทั้งนี้เพราะมีผู้สนใจลงทุนน้อย จึงยังไม่มีบทบาทในการชี้นำราคายางในตลาดโลก แม้ว่าไทยจะเป็นผู้นำในการผลิตยางก็ตาม แต่ในอนาคตคาดว่าบทบาทของตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าต่อการค้า และราคายางจะมีมากขึ้น

4.6 ราคายาง

ราคายางมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตามปัจจัยต่างๆ ทั้งปัจจัยพื้นฐาน และปัจจัยเทคนิคปัจจัยพื้นฐาน ประกอบด้วยปริมาณการผลิตยางและปริมาณความต้องการใช้ยาง โดยปริมาณการผลิตยางขึ้นอยู่กับพื้นที่ปลูก และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ เช่น ฤดูกาล การผลัดใบ ภัยธรรมชาติ การระบาดของโรคและศัตรูยาง ส่วนปริมาณความต้องการใช้ยางขึ้นอยู่กับเศรษฐกิจโลก โดยมีตัวชี้วัดอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศผู้ผลิตและผู้ใช้อย่าง และการบริโภคของประชากร

การเคลื่อนไหวของราคายาง มีความผันผวนตามภาวะเศรษฐกิจโลก กล่าวคือ ราคายางปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจากความต้องการใช้ยางของโลก ประกอบกับได้รับปัจจัยบวกจากการเพิ่มขึ้นของราคายางสังเคราะห์ รวมทั้งมีการเก็งกำไรของกองทุนและนักลงทุนในตลาดซื้อขายล่วงหน้าในทิศทางที่สูงขึ้น ราคายางปรับตัวลดลงจากภาวะเศรษฐกิจถดถอยของสหรัฐ อันเนื่องมาจากปัญหาสินเชื่อด้อยคุณภาพหรือซับไพรม์ การลดลงของยอดขายรถยนต์ในสหรัฐ ญี่ปุ่น ยุโรป การชะลอการซื้อยางผู้ใช้อย่างรายใหญ่ของโลก เนื่องจากปริมาณสต็อกเพิ่มขึ้น รวมทั้งรวมทั้งการแข็งค่าของเงินบาท และการลดลงของราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก ทำให้ราคายางปรับตัวลดลงจนถึงจุดต่ำสุด เศรษฐกิจโลกเริ่มฟื้นตัวจากมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของหลายประเทศ โดยเฉพาะจีนและอินเดียซึ่งเป็นผู้ใช้ยางธรรมชาติมากเป็นอันดับที่ 1 และ 2 ของโลก อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นไปอย่างแข็งแกร่ง ส่งผลต่อความต้องการใช้ยางเพิ่มขึ้น

4.7 การผลิตยางพารา

4.7.1 พื้นที่เหมาะสมสำหรับการปลูกยาง

สถาบันวิจัยยาง (2555: 39) ได้กล่าวถึงพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการปลูกยางไว้ว่า ประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตร้อน ระหว่างละติจูด 5 องศา 37 ลิปดาเหนือ กับ 20 องศา 27 ลิปดาเหนือ และระหว่างลองจิจูด 97 องศา 22 ลิปดาตะวันออก กับ 105 องศา 37 ลิปดาตะวันออก มีสภาพแวดล้อมเหมาะสมต่อการปลูกยาง เฉพาะอย่างยิ่ง ทางภาคใต้ และบางจังหวัดของภาคตะวันออก ซึ่งเป็นแหล่งปลูกยางเดิมต่อมาได้มีการขยายพื้นที่ปลูกยางไปยังแหล่งปลูกยางใหม่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ ซึ่งมีข้อจำกัดความอุดมสมบูรณ์ของดิน ปริมาณน้ำฝน การกระจายของฝน และบางพื้นที่เป็นที่สูง แต่เนื่องจากยางพาราสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้ดี จึงสามารถปลูกยางในเกือบทุกภาคของประเทศ อย่างไรก็ตาม ดินยางในภาคใต้เปิดกรีดเมื่ออายุได้ 6 – 7 ปี ขณะที่ต้นยางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเปิดกรีดช้ากว่าอย่างน้อย 6 เดือน และให้ผลผลิตต่ำกว่าภาคใต้ ร้อยละ 10 – 15 ทั้งนี้ ในการปลูกสร้างสวนยาง นอกจากพิจารณาเลือกพันธุ์ยาง และการจัดการสวนยางที่ถูกต้องแล้ว ยังต้องพิจารณาความเหมาะสมพื้นที่สำหรับปลูกยางด้วย

1) ลักษณะพื้นที่ที่เหมาะสม

- (1) เป็นพื้นที่ราบ มีความลาดชันไม่เกิน 35 องศา หากปลูกในพื้นที่ที่มีความลาดชันเกินกว่า 15 องศา ต้องทำขั้นบันได
- (2) หน้าดินลึกไม่น้อยกว่า 1 เมตร เป็นต้น เป็นดินร่วนเหนียว หรือร่วนทราย ไม่มีชั้นหิน ชั้นดินดาน หรือชั้นกรวดอัดแน่นในระดับสูงกว่า 1 เมตรจากพื้นดิน
- (3) การระบายน้ำดี ระดับน้ำใต้ดินต่ำกว่าระดับผิวดินมากกว่า 1 เมตร ไม่เป็นที่ลุ่มน้ำขัง หรือพื้นที่นา
- (4) พื้นที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่ควรเกิน 600 เมตร เพราะจะทำให้ต้นยางเจริญเติบโตช้า
- (5) ค่าความเป็นกรด – ด่างของดิน (PH) ที่เหมาะสม ระหว่าง 4.5-5.5 ไม่เป็นดินด่าง ดินเค็ม หรือดินเกลือ

2) สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

- (1) ปริมาณน้ำฝนไม่ต่ำกว่า 1,250 มิลลิเมตรต่อปี การกระจายตัวของฝนดี มีจำนวนวันฝนตก 120 – 150 ช่วงแล้งไม่เกิน 4 เดือน
- (2) อุณหภูมิเหมาะสม ระหว่าง 26 – 30 องศาเซลเซียส

3) พันธุ์ยาง

สถาบันวิจัยยาง (2555: 41-43) ได้กล่าวถึงพันธุ์ยางไว้ว่า สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร ให้ความสำคัญของการปรับปรุงพันธุ์ยางมาโดยตลอด ด้วยการผสมพันธุ์ สร้างพันธุ์ยางลูกผสมของไทย คัดเลือกพันธุ์ยางทั้งจากในประเทศ และแลกเปลี่ยนพันธุ์ยาง กับต่างประเทศ โดยมีวิธีการ และแผนการปรับปรุงพันธุ์ยางที่เป็นมาตรฐานสากลที่ต้องใช้ระยะเวลา นานถึง 30 ปี พันธุ์ พันธุ์ยางที่ผ่านการคัดเลือก จะนำมาจัดทำคำแนะนำพันธุ์ยางทุก 4 ปี โดยคำนึงถึงผลผลิตการเจริญเติบโต การต้านทานโรค และความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่

(1) พันธุ์ยางที่แนะนำให้ปลูก แบ่งออกเป็น 3 ชั้น และ 3 กลุ่ม

พันธุ์ยางชั้น 1 เป็นยางพันธุ์ดี ที่ผ่านการทดลอง และศึกษา ลักษณะต่างๆ อย่างละเอียด แนะนำให้ปลูกโดยไม่จำกัดเนื้อที่ปลูก

พันธุ์ยางชั้น 2 เป็นยางพันธุ์ดีที่อยู่ระหว่างการทดลอง และศึกษา ลักษณะบางประการเพิ่มเติมแนะนำให้ปลูกได้ไม่เกินร้อยละ 30 ของเนื้อที่ปลูกยางที่ถือครองแต่ละ พันธุ์ควรปลูกไม่น้อยกว่า 7 ไร่ และควรปลูกภายใต้การแนะนำของสถาบันวิจัยยาง

พันธุ์ยางชั้น 3 เป็นยางพันธุ์ดีที่ยังอยู่ระหว่างการทดลอง และยังมี ข้อมูลจำกัด แนะนำให้ปลูกได้ ไม่เกินร้อยละ 20 ของเนื้อที่ปลูกยางที่ถือครอง แต่ละพันธุ์ควรปลูก ไม่น้อยกว่า 7 ไร่ และควรปลูกภายใต้การแนะนำของสถาบันวิจัยยาง

กลุ่มที่ 1 พันธุ์ยางเพื่อผลผลิตน้ำยาง เป็นพันธุ์ยางที่ให้ผลผลิต น้ำยางสูงเป็นหลัก

กลุ่มที่ 2 พันธุ์ยางเพื่อผลผลิตน้ำยางและเนื้อไม้ เป็นพันธุ์ยางที่ให้ ผลผลิตทั้งน้ำยางและเนื้อไม้โดยให้ผลผลิตน้ำยางสูง และมีการเจริญเติบโตดี ลักษณะลำต้นตรง ให้ปริมาณเนื้อไม้ในส่วนลำต้นสูง

กลุ่มที่ 3 พันธุ์ยางเพื่อผลผลิตเนื้อไม้ เป็นพันธุ์ยางที่ให้ผลผลิต เนื้อไม้สูงเป็นหลัก ลักษณะลำต้นตรงให้ปริมาณเนื้อไม้ในส่วนลำต้นสูงมาก ผลผลิตน้ำยางจะอยู่ ในระดับต่ำกว่าพันธุ์ยางในกลุ่ม 1 และ กลุ่ม 2

4.7.2 การปลูก

1) วัสดุปลูก

วัสดุปลูกที่แนะนำในปัจจุบันมี 3 ชนิด ได้แก่ ดันตอตา ยาง ดันยางชำถุง และต้นติดตาในแปลง วัสดุปลูกแต่ละชนิดมีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และภูมิอากาศที่แตกต่างกัน และมีมาตรฐานตามที่กรมวิชาการเกษตรกำหนด ดังนั้น การเลือกวัสดุปลูกที่เหมาะสม และมีคุณภาพ จึงส่งผลต่อความสำเร็จในการปลูกสร้างสวนยาง

2) การเตรียมพื้นที่ปลูก

การเตรียมพื้นที่เป็นการปรับสภาพพื้นที่ให้เหมาะสมสำหรับการปลูกสร้างสวนยาง ด้วยการโค่นต้นยางเก่า หรือไม้ยืนต้นบางชนิด จะต้องทำการเผาปรนเก็บเศษไม้และวัชพืชที่เหลือในพื้นที่ออกให้มากที่สุดทั้งนี้เพื่อเป็นการกำจัดแหล่งแพร่เชื้อโรค โดยเฉพาะโรครากยาง ควรเริ่มโค่นในช่วงฤดูแล้งเพื่อสะดวกในการเก็บเศษไม้ และต่อไม่ออกจากพื้นที่

3) การวางแผนปลูก

การวางแผนปลูกเป็นการกำหนดว่าจะปลูกยางไปทิศทางใด เพื่อลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับต้นยางป้องกันการชะล้างผิวหน้าดิน สะดวกในการปฏิบัติดูแลรักษา และการเก็บผลผลิต มีวิธีปฏิบัติ ดังนี้

(1) การกำหนดระยะปลูก ระยะปลูกยางมีผลต่อการเจริญเติบโตของต้นยาง ต้นยางจะเจริญเติบโตได้ดีต้องมีพื้นที่ต่อต้นไม่น้อยกว่า 20 ตารางเมตร ระยะปลูกที่เหมาะสมในพื้นที่ราบเขตปลูกยางเดิมควรเป็น 2.5 X 8 เมตร หรือ 3 x 7 เมตร มีจำนวนต้นยาง 80 ต้นต่อไร่ หรือ 76 ต้นต่อไร่ ตามลำดับ ระยะปลูกยางในเขตปลูกยางใหม่ ควรเป็น เป็น 2.5 X 7 เมตร หรือ 3 x 7 เมตร มีจำนวนต้นยาง 91 ต้นต่อไร่ หรือ 76 ต้นต่อไร่ ตามลำดับ สำหรับระยะปลูกยางในพื้นที่ลาดเทควรเป็น 3 x 8 เมตร มีจำนวนต้นยาง 67 ต้นต่อไร่

(2) การกำหนดแถวหลัก การกำหนดแถวหลักของต้นยาง ควรวางแผนแถวหลักตามแนวทิศตะวันออก ตะวันตก และให้ขวางทางการไหลของน้ำเพื่อลดการชะล้างหน้าดิน และการพังทลายของดิน กำหนดแถวหลักให้ห่างจากแนวเขตสวนยางเก่าไม่น้อยกว่า 1.5 เมตร และขุดคูตามแนวเขตสวนเพื่อป้องกันโรคราก และการแก่งแย่งธาตุอาหาร หลังจากนั้นวางแผนปลูกพร้อมกัน ปักไม้ชะมบตามระยะปลูกที่กำหนด สำหรับพื้นที่ลาดเทมากกว่า 15 องศา จะต้องวางแผนปลูกตามแนวระดับ และทำขั้นบันได

(3) การขุดหลุม ขุดดินด้านใดด้านหนึ่งของชะมบโดยตลอด ไม่ต้องถอนไม้ออก หลุมที่จะขุดมีขนาด กว้าง X ยาว X ลึก 50 X 50 X 50 เซนติเมตร ดินที่ขุดแบ่งออกเป็น 2 ชั้น ดินบนกองไว้ด้านหนึ่ง ดินล่างกองไว้อีกด้านหนึ่ง ผึ่งแดดไว้ประมาณ 1 สัปดาห์ เมื่อดินแห้งแล้ว ย่อยดินบนให้ละเอียดพอควรใส่ลงก้นหลุมแล้วตามด้วยดินล่างผสมปุ๋ยหินฟอสเฟต (สูตร 0-3-0.20-25 % Total P₂O₅) อัตรา 170 – 200 กรัม และปุ๋ยอินทรีย์ประมาณ 3 – 5 กิโลกรัมต่อหลุม ใส่ไว้ด้านบน

4) วิธีปลูก

(1) การปลูกด้วยต้นตอยาง เป็นวิธีที่ง่ายต่อการปฏิบัติ แต่ไม่แนะนำสำหรับการปลูกยางในพื้นที่ปลูกยางใหม่ที่มีปริมาณน้ำฝนต่ำ การปลูกด้วยต้นตอยาง ควรปลูกต้นฤดูฝน

วิธีการปลูก ใช้เหล็กหรือไม้ปลายแหลมขนาดเล็กกว่าคันท่อตาที่ปลูกเล็กน้อยแทงลงบนหลุมปลูก ลักษณะเกือบเท่าความยาวของรากแก้วคันท่อตา เสียบคันท่อตามร่องที่แทงไว้ ให้แผ่นตาอยู่แนวทิศเหนือ – ใต้ จากนั้นใช้เหล็ก หรือ ไม้อัดคันท่อตาให้แน่นที่สุดเท่าที่จะทำได้ อย่าให้มีโพรงอากาศบริเวณราก เพราะจะทำให้รากเน่า การกลบดินต้องให้แนวระดับดินอยู่ตามส่วนรอยต่อของรากกับลำต้น หลังการปลูก ควรพรวนดินบริเวณโคนคันท่อตา ให้สูงเพื่อมิให้โคนคันท่อตาเน่า เนื่องจากมีน้ำขัง หลังจากปลูกควรใช้เศษฟางข้าว หรือวัสดุหยาบ คลุมโคนคันท่อตา

(2) การปลูกด้วยต้นยางชำสูง เป็นวิธีที่ประสบความสำเร็จสูงเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการอื่น ต้นยางเจริญเติบโตสม่ำเสมอ ช่วยลดช่วงระยะเวลาดูแลรักษาต้นยางอ่อนให้สิ้นลง สามารถกรีดยางได้เร็วกว่าการปลูกด้วยคันท่อตาและการติดตามแปลง นอกจากนี้ต้นยางชำสูงยังเหมาะสมใช้เป็นต้นปลูกซ่อมได้ดีที่สุดอีกด้วย การปลูกยางด้วยต้นยางชำสูง จะต้องระมัดระวังเรื่องการขนย้าย เพราะหากดินในถุงชำแตก จะทำให้ต้นยางตายได้ ควรเลือกใช้ต้นยางชำสูงที่มีจำนวนฉัตร 1 – 2 ฉัตร และฉัตรจะต้องแก่เต็มที่ หลังจากเลือกต้นได้แล้วทำการตัดแต่งรากที่ทะลุถุงชำออก เก็บต้นยางชำสูงไว้ในโรงเรือนที่มีร่มเงาไร่ประมาณ 1 สัปดาห์ เพื่อให้ต้นยางปรับตัวก่อนย้ายลงในแปลง วิธีการปลูก ใช้มีดแทงถุงชำออกประมาณ 2-3 เซนติเมตร แล้วกรีดด้านข้างของถุงให้ขาดออกจากกัน แต่ยังไม่ดึงถุงออก นำไปวางในหลุมกลบดินลงหลุมจนเกือบเต็มหลุมแล้วดึงพลาสติกออก ระวังอย่าให้ดินในถุงพลาสติกแตก กลบดินจนเสมอปากหลุม และอัดดินให้แน่น โดยให้ดินบริเวณโคนต้นยางสูงกว่าเล็กน้อย เพื่อไม่ให้มีน้ำขังในหลุมปลูก

(3) การปลูกด้วยการติดตามแปลง ต้นยางที่ปลูกจะมีระบบรากแข็งแรง มีความเจริญเติบโตสม่ำเสมอ ไม่ต้องขุดถอนย้ายปลูก ต้นยางเปิดกรีดได้ในระยะเวลาใกล้เคียงกับการปลูกโดยใช้คันท่อตาการปลูกสร้างสวนยางโดยการติดตามแปลงจะประสบผลสำเร็จได้ ขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของต้นกล้า ความสมบูรณ์ของกิ่งตา และความสามารถของคนติดตามยางมีขั้นตอน ดังนี้

1.1 เตรียมพื้นที่ โดยไถพลิกดินเก็บวัชพืชที่เหลือในพื้นที่ออกให้หมด ไถพรวนดินเพื่อให้ดินร่วน หลังจากนั้นปักไม้ชะมบตามระยะปลูกที่กำหนดไว้

1.2 ขุดหลุมปลูก โดยขุดหลุมขนาด กว้าง X ยาว X ลึก 50 X 50 X 50 เซนติเมตร ดินที่ขุดควรแยกดินบนและดินล่างออกจากกัน ตากแดดไว้ประมาณ 10 – 15 วัน เมื่อดินแห้งแล้ว ย่อยดินชั้นบนให้ร่วน กวาดใส่ครึ่งหนึ่งของหลุม สำหรับล่างเมื่อย่อยดีแล้วผสมกับปุ๋ยหินฟอสเฟตในอัตรา 170 – 200 กรัม ต่อหลุม ใส่ไว้ด้านบน

1.3 ปลูกเมล็ดยาง นำเมล็ดสดปลูกในหลุมที่เตรียมไว้ หลุมละ 3 เมล็ด ระยะห่างระหว่างเมล็ด 25 เซนติเมตร วางเมล็ดบนหลุม ควรใช้ไม้ปลายแหลมปักดินให้เป็นหลุมลึก

ประมาณ 3 เซนติเมตรวางเมล็ดลงในหลุมที่เจาะไว้ ให้ด้านบนของเมล็ดคว่ำลง หรือถ้าปลูกด้วยเมล็ดงอก ให้วางด้านรากอกของเมล็ดคว่ำลง แล้วกลบดินให้มีเมล็ด ดันยางที่ได้จากการเพาะเมล็ด เรียกว่า ดันกล้ายาง

1.4 คัดตายาง เมื่อต้นกล้ายางอายุ 6-8 เดือน หรือมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของลำต้น ไม่ต่ำกว่า 1 เซนติเมตรที่ระดับความสูงจากพื้นดิน 10 เซนติเมตร ทำการคัดตายางพันธุ์ที่ต้องการปลูก หลังจากคัดมาแล้ว 21 วัน หากคัดได้สำเร็จมากกว่า 2 ต้นต่อหลุม ให้ตัดยอดต้นที่สมบูรณ์ที่สุดในระดับความสูง 10 – 15 เซนติเมตร เอียงเป็นมุม 45 องศาไปทางด้านตรงข้ามกับแผ่นตา หลังจากนั้น 1 เดือน หากตาของต้นที่ตัดยอดยังไม่แตก ให้ตัดต้นอื่นต่อไปทีละต้น แต่ถ้าตาของต้นที่ตัดแตกออกมาแล้ว ให้ถอนต้นตอตาที่เหลือออก คงไว้แต่ต้นที่ตาแตกปล่อยให้เจริญเติบโตเป็นยางต่อไป

4.8 โรคยางพารา

มานะชัย สังข์วาทิน (2554: 110-122) ได้กล่าวถึงโรคยางพาราไว้ว่า โรคยางพารานับเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งในการทำสวนยางในปัจจุบัน เนื่องจากโรคมีผลกระทบทั้งการเจริญเติบโตและผลผลิตของยางพารา โดยจะส่งผลทำให้ต้นยางชะงักการเจริญเติบโต แคระแกร็น และให้ผลผลิตลดลง นอกจากนี้โรคยางพารายังสามารถเกิดขึ้นได้ทุกระยะการเจริญเติบโตและทุกภาคส่วนของต้นยาง เช่น ใบ ลำต้น กิ่งก้าน ราก และฝักเป็นต้น ส่วนความรุนแรงของโรคจะแตกต่างกันตามแหล่งปลูก ดังนั้นการได้ทราบและมีความเข้าใจถึงสาเหตุของโรค การระบาด ลักษณะอาการของโรค และการป้องกันกำจัดที่ถูกต้อง จะสามารถลดความสูญเสียที่จะเกิดขึ้นกับยางพาราลงได้มาก

4.8.1 โรคราแป้ง

โรคราแป้งจะเข้าทำลายยางพาราในระยะยางอ่อนและทำลายดอกยางพารา สาเหตุเกิดจากเชื้อรา *Oidium hevea* Steinm จะระบาดในช่วงที่ต้นยางผลิใบใหม่ตามธรรมชาติ ประมาณเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน โรคราแป้งจะระบาดมากในพื้นที่ที่มีสภาพกลางวันร้อน กลางคืนเย็นและชื้นตอนเช้ามีหมอก พบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในบางพื้นที่ของจังหวัดนราธิวาส สงขลาและยะลา

ลักษณะอาการ เชื้อราจะเข้าทำลายใบอ่อนทำให้ใบบิดงอ มีปุยเชื้อราสีขาวเทาปกคลุม จากนั้นแผลเริ่มเน่าเป็นสีดำจากปลายใบ แล้วล่องหล่นจากต้น ใบเพศที่ถูกเชื้อเข้าทำลายจะเกิดเป็นจุดแผลขนาดค่อนข้างใหญ่และมีขอบเขตที่ไม่แน่นอนอยู่ด้านล่างของแผ่นใบและบนรอยแผลจะเห็นปุยเส้นใยสีขาว-เทา เมื่อใบเจริญต่อไปแผลจะกลายเป็นสีเหลืองซีดเฉพาะบริเวณที่เชื้อราทำลายอยู่ แล้วต่อมาจะเปลี่ยนเป็นรอยไหม้สีน้ำตาลขนาดและรูปร่างของแผลไม่แน่นอน

นอกจากนี้เชื้อโรคยังเข้าทำลายที่ดอกยาง โดยมีปุยเชื้อราปกคลุมดอก ทำให้ดอกร่วงเหลือแต่ก้านดอกสีดำติดอยู่บนต้น ต้นยางที่เกิดโรคนี้อาจชะงักการเจริญเติบโตและให้น้ำยางลดลง

การป้องกันกำจัด หลักเลี่ยงการเกิดโรคโดยการปรับปุยให้มีธาตุไนโตรเจนมากขึ้น และใส่ในช่วงก่อนที่ต้นยางจะผลิตใบอ่อนเป็นการเร่งรัดให้ต้นยางผลิตใบเร็วขึ้นและใบแก่เร็วให้พ้นระยะที่อ่อนแอต่อการทำลายของเชื้อโรคโดยเร็ว

4.8.2 โรคตายยอด

สาเหตุการเกิดโรคนี้อาจเกิดจากเชื้อราที่เป็นสาเหตุ หรือเกิดจากปลูกรยางพาราในพื้นที่ที่สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโต เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของธาตุอาหารมีน้อยหรือมากเกินไป ฟ้าผ่า มีสารพิษตกค้างในดิน เป็นต้น ซึ่งโรคนี้น่าสามารถแพร่ระบาดได้ตลอดทั้งปีและมักเกิดขึ้นหลังจากเกิดสภาวะแห้งแล้งหรือหลังจากเกิดโรคต่างๆ ระบาดอย่างรุนแรง โดยจะเกิดได้ตั้งแต่ยางเล็กจนถึงยางที่เปิดกรีดแล้ว

ลักษณะอาการ โรคตายยอดมักเกิดขึ้นในต้นที่มีการระบาดของโรครุนแรง และเมื่อปลูกรยางในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เริ่มจากกิ่งก้านหรือยอดแห้งตายจากปลายกิ่งหรือยอดเข้าหาส่วนโคนทีละน้อย แล้วลุกลามไปจนถึงโคนและต้นยางจะยืนต้นตายในที่สุด หากอาการของโรครุนแรงต้นยางจะแห้งตายตลอดทั้งต้นในเวลาอันสั้น เปลือกจะล่อนออกจากเนื้อไม้ไม่มีเส้นใยและสปอร์ของเชื้อราทั้งสีขาวและสีดำเกิดขึ้นบริเวณเปลือกด้านในนอกจากนี้อาจพบนอกจากนี้อาจพบแบคทีเรียและไส้เดือนฝอยอาศัยอยู่ทั่วไป แต่ถ้าอาการของโรคไม่รุนแรงต้นยางมักจะแห้งหรือตายเฉพาะกิ่งยอด สำหรับส่วนของกิ่งก้านหรือลำต้นที่ยังไม่ตายก็จะแตกแขนงออกมาใหม่และเจริญเติบโตต่อไป

การป้องกันกำจัด หากโรคนี้เกิดจากการระบาดของเชื้อราสาเหตุของโรคใดโรคหนึ่งให้ปฏิบัติตามคำแนะนำของโรคนั้นๆ และบำรุงรักษาต้นยางให้สมบูรณ์แข็งแรงอยู่เสมอ หากเกิดจากสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม เช่น สภาพดินเลว และแสงจัดให้รดน้ำตามความจำเป็นแล้วใช้วัสดุคลุมโคนต้นเพื่อรักษาความชุ่มชื้น

4.8.3 โรคเปลือกแห้ง

โรคเปลือกแห้งเป็นโรคที่มีความสำคัญต่อสวนยางพาราที่เปิดกรีดแล้วและสร้างความเสียหายให้กับหน้ากรีดยางอย่างร้ายแรง สาเหตุเกิดจากการกรีดยางไปกระทบต่อท่อน้ำยางอันเป็นผลมาจากการกรีดยางที่ไม่ถูกวิธี หรือการกรีดยางมากเกินไป หรือกรีดยางลึกเกินไป ทำให้น้ำยางไหลออกมามาก จนเนื้อเยื่อบริเวณเปลือกที่ถูกกรีดมีธาตุอาหารมาหล่อเลี้ยงไม่เพียงพอจึงส่งผลให้เปลือกยางบริเวณนั้นแห้งตาย

ลักษณะอาการ ลักษณะอาการเริ่มแรกสังเกตได้จากการที่ความเข้มข้นของน้ำยางจางลง หลังจากกรีดเปลือกยางจะแห้งเป็นจุดๆ อยู่ตามรอยกรีดไปจนกระทั่งแห้งตลอดแนว รอยกรีด เปลือกลำต้นบริเวณด้านล่างรอยกรีดจะแห้งทำให้เปลือกต้นยางแตก เนื้อเยื่อบริเวณนั้นแห้งตาย แดงหลุดล่อนออกเป็นแผ่นๆ

การป้องกันกำจัด เมื่อพบอาการผิดปกติควรลดจำนวนวันกรีดยางลงให้น้อยลง จากกรีดทุกวันควรเปลี่ยนมาเป็นกรีดวันเว้นวันหรือกรีดวันเว้นสองวัน และดูแลรักษาต้นยางให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ ไม่ควรใช้สารเคมีเร่งน้ำยางในส่วนยางที่มีต้นยางแสดงอาการของโรคนี้

4.8.4 โรคราขาว

โรคราขาวเป็นโรคที่สำคัญอีกโรคหนึ่งของยางพารา สาเหตุเกิดจากเชื้อรา *Rigdoporus Lignosus* ระบาดในพื้นที่สวนยางปลูกใหม่หลังจากโค่นต้นไม้ในป่าที่เป็นแหล่งโรค พบเข้าทำลายยางได้ตั้งแต่อายุ 1 ปีขึ้นไปหลังจากปลูกสามารถระบาดได้ตลอดปี แต่ระบาดได้รวดเร็วในช่วงฤดูฝน เนื่องจากฝนตกชุกและความชื้นสูง พบในบางพื้นที่ของจังหวัดนราธิวาส ยะลา ปัตตานี สงขลา พัทลุง ตรัง กระบี่พังงา และสุราษฎร์ธานี โรคราขาวเป็นโรคที่ทำความเสียหายให้กับต้นยางมากที่สุดในบรรดาโรคราของยางพารา โดยเชื้อราจะเข้าทำลายระบบรากเสียหายจนไม่สามารถดูดอาหารไปเลี้ยงลำต้นได้ ส่งผลทำให้ต้นยางตาย

ลักษณะอาการ เชื้อราสาเหตุจะเริ่มเข้าทำลายที่ส่วนราก โดยเชื้อราจะเกาะติดแน่นและปกคลุมรากที่เข้าทำลาย ในระยะนี้อาการของโรคที่เกิดกับต้นยางส่วนที่เหนือดินยังเห็นไม่ชัด ต่อมากลุ่มเส้นใยจะเจริญลุกลามสู่โคนต้นทำให้รากและโคนเน่า พอระยะนี้ต้นยางจะแสดงอาการพุ่มใบมีสีเหลืองบางส่วนหรือทั้งต้น ถ้าเป็นยางเล็กใบจะเหี่ยวเฉา ขอบใบม้วนงอลง แล้วร่วง ก่อนที่จะยืนต้นตายภายใน 6 สัปดาห์ เปลือกลำต้นบริเวณโคนต้นจะแห้งและแตก

ในช่วงฤดูฝนซึ่งมีความชื้นในดินและอากาศสูง บริเวณโคนต้นเหนือดินเชื้อราจะสร้างดอกเห็ดขนาดใหญ่เกิดขึ้นเป็นชั้นๆ ลักษณะเป็นแผ่นแข็งครึ่งวงกลม ผิวด้านบนของดอกเห็ดเรียบ มีสีเหลืองส้ม โดยมีสีเข้มและอ่อนเรียงสลับกันเป็นวง ผิวด้านล่างเป็นรูปรูปรูนสีส้มแดงหรือน้ำตาลซึ่งเป็นที่เกิดของสปอร์ ขอบดอกเป็นสีขาว

การป้องกันกำจัด การป้องกันกำจัดโรคราขาวควรปฏิบัติดังนี้

1. ควรเตรียมพื้นที่ให้ปลอดโรคโดยการขุดตออย่างเก่าที่อาจจะเป็นแหล่งก่อให้เกิดโรคไปทำลายโดยการเผา
2. พื้นที่ที่มีการระบาดของโรคนี้ไม่ควรปลูกส้ม ชา กาแฟ โกโก้ ไม้ มะพร้าว มันเทศ มันสำปะหลัง พริกขี้หนู มะเขือเปราะ น้อยหน่า ลองกอง จำปาอะ สะตอ สะเดาเทียม ทัง ทูเรียน เพราะพืชเหล่านี้เป็นพืชอาศัยของโรคราขาว

3. รองกันหลุมปลูกด้วยกำมะถันผงในอัตราหลุมละ 240 กรัม เพื่อให้ช่วยปรับสภาพดินทำให้ไม่เหมาะสมต่อการเจริญของเชื้อโรค

4. เมื่อพบต้นที่เป็นโรคให้ถอนส่วนที่เป็นโรคทิ้ง แล้วทาด้วยสารเคมีทิลท์ 250 EC อัตรา 7.5 % หลังจากนั้นขุดดินรอบโคนต้นให้เป็นร่องกว้างและลึกประมาณ 10-15 เซนติเมตร แล้วราดสารเคมีทิลท์ 250 EC ในอัตราต้นละ 30 ซีซี ผสมน้ำ 3 ลิตร หรือเบเรต์ 400 ในอัตราต้นละ 10-15 กรัม ผสมน้ำ 3 ลิตร ลงในร่องรอบๆ โคนต้นทุกๆ 6 เดือน โดยไม่ต้องกลบดิน

5. บริบทอำเภอสันติสุข

5.1 ประวัติความเป็นมาของอำเภอสันติสุข

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา เมืองพงษ์ หรือตำบลคู่งษ์ มีภัยคุกคาม พวกผู้ร้ายคอมมิวนิสต์เข้ามาแทรกซึม โดยใช้นโยบายแผนการยุยงปลุกปั่น ประชาชนด้วยวิธีต่างๆ นานาตามหมู่บ้านต่างๆ และในป่าเป็นระยะ เวลานาน จนถึงเข้าช่วงปี 2514 ถึง 2522 สถานการณ์ยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น มีเหตุการณ์เกิดขึ้นในป่า เนื่องจากราษฎรในเมืองพงษ์ บางรายเข้าไปในป่านอนในป่า เพื่อหาลูกค้ามาขาย บางรายก็หนีภัยกับระเบิดขาขาด ถึงแก่ชีวิต บางรายไม่ถึงตายแต่หายแล้วเป็นคนพิการ เกิดขึ้นทุกปีในป่าทุกพื้นที่ของเมืองพงษ์

ในปี พ.ศ. 2517 บริษัทอิตาเลียนไทย จำกัด รับเหมาทำถนนสายน้ำยาวถึงบ่อเกลือ ได้ตั้งแคมป์พักอยู่ที่เขตป่าหมู่บ้านน้ำยาว ตำบลลวน อำเภอปัว ซึ่งเป็นเขตติดต่อระหว่าง ตำบลลวนกับตำบลคู่งษ์ในสมัยนั้น ได้มีราษฎรมาจากหลายหมู่บ้านไปเป็นแรงงานรับจ้างถางป่าตามแนวถนนที่ตัดไป บางรายก็หนีภัยกับระเบิดตายกับที่ บางรายทันรักษาหาย แต่เป็นคนพิการแขน-ขาขาดดังกล่าว ราษฎรที่รับจ้างเป็นยามรักษาการแคมป์ ก็มาตายในกลางคืน ผู้ก่อการร้ายได้โจมตี ทั้งยังทิ้งเผาแคมป์จนพินาศ บางรายกำลังหลับนอนอยู่ถูกไฟไหม้หนีไม่ทัน บ้างถูกยิงยามผู้ที่กำลังเข้าเฝ้ายามก็ถูกยิง ครั้นนั้นตายไปหลายราย มีราษฎรของหมู่บ้านคู่งษ์ไปรับจ้างเป็นยาม 2 คนตายในคืนนั้น ได้แก่ นายประเสริฐ จันอ้น และนายจรูญ อุปจักร

นอกจากนี้ยังมีสถานที่ราชการถูกทำลาย และบุคคลซึ่งเป็นผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่ต้องมาสังเวยชีวิตกับเหตุการณ์ดังกล่าว ได้แก่

1. นายเหรียญ (แสง) สุริยะพรหม กำนันตำบลคู่งษ์ ถูกผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์จับตัวมัดจากบ้านไปยิงทิ้ง บริเวณป่าริมฝายห้วยลี เมื่อคืนวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2521

2. นายประสงค์ สุริยะพรหม อาจารย์ใหญ่โรงเรียนคู่งษ์พิทยาคม ถูกยิงที่ใต้ถุนบ้านพักครูถึงแก่ความตาย เมื่อคืนวันที่ 22 กันยายน 2521

3. นายประสิทธิ์ ะวิญชาญ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 ตำบลป่าเลาหลวง ถูกยิงเสียชีวิต ข้างกำแพงหน้าวัดคู่งษ์ เมื่อคืนวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2522 (ในงานฉลองโรงเรียนปริยัติธรรม) ของวัดคู่งษ์

4. คืนวันที่ 25 เมษายน 2522 สถานีตำรวจภูธรตำบลคู่งษ์ ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ เผาและยิงเจ้าหน้าที่ตำรวจและพลเรือน ทำให้เจ้าหน้าที่เสียชีวิต 3 นาย ประชาชน 1 ราย ซึ่งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครั้งนั้น ชาวอำเภอสันติสุขยากที่จะลืมเลือน

ปี พ.ศ.2522 พื้นที่ตำบลคู่งษ์เป็นเขตการปกครองของอำเภอเมืองน่าน ส่วนตำบลคู่งษ์ นั้นเป็นเขตการปกครองของอำเภอแม่จรม ซึ่งพื้นที่ทั้ง 3 ตำบล เป็นเขตปฏิบัติการของพวกผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ทางราชการจึงได้ประกาศเป็นพื้นที่สีชมพู หมายถึงเป็นท้องถิ่นที่มีผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ได้เข้ามาแทรกซึม ทำให้เกิดการต่อสู้กันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ทำให้เกิดการสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของทางราชการหลังจากทางราชการ ได้สูญเสียกำนันคนดังกล่าวไปแล้วเหตุการณ์ต่างๆ ในพื้นที่ อำเภอสันติสุข ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น มีเหตุการณ์เกิดขึ้นอีกหลายครั้ง หลายหน ซ้ำแล้วซ้ำเล่า ทำให้ประชาชนในเมืองพงษ์ ต่างเสียชีวิตไปตามๆ กัน

เดิมที่เมืองพงษ์มี 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลคู่งษ์ และตำบลพงษ์ ทั้ง 2 ตำบล ขึ้นอยู่กับอำเภอเมืองน่าน ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2512 เมืองบ่อว่า ยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอแม่จรม ทางราชการได้โอนเอาตำบลพงษ์ไปขึ้นกับกิ่งอำเภอแม่จรม ส่วนตำบลคู่งษ์ ยังขึ้นอยู่กับอำเภอเมืองน่าน เหมือนเดิม ต่อมากิ่งอำเภอแม่จรม ได้ยกฐานะเป็นอำเภอแม่จรม

อำเภอสันติสุข

ประวัติศาสตร์เมืองโพง

ทรงน้ำพระธาตุ

อริยาทพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์

ยึดคิดวัฒนธรรมล้านนา

เดิมอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอเมืองน่าน ในขณะนั้นมีปัญหาการก่อการร้ายของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์อย่างรุนแรง ประกอบกับเป็นพื้นที่ป่าเขา อำเภอเมืองน่านสามารถปกครองดูแลได้ทั่วถึง ต่อมาจึงได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทย จัดตั้งเป็นที่ว่าการอำเภอสันติสุข ตั้งแต่วันที่ 4 กรกฎาคม 2524 และได้มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะ กิ่งอำเภอสันติสุข จัดเป็นอำเภอสันติสุข ตั้งแต่วันที่ 3 กรกฎาคม 2537 ปัจจุบันมีเขตการปกครอง 3 ตำบล 31 หมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร นับถือศาสนาพุทธ

5.2 อาณาเขตและบริการติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดกับ ตำบลอวน อำเภอปัว และตำบลยม อำเภอท่าวังผา และตำบลเมืองจ๋าง อำเภอกู่เพียง
ทิศตะวันออก	ติดกับ ตำบลอวน อำเภอปัว และตำบลแม่จริม อำเภอแม่จริม
ทิศตะวันตก	ติดกับ ตำบลเมืองจ๋าง อำเภอกู่เพียง และตำบลยม อำเภอท่าวังผา
ทิศใต้	ติดกับ ตำบลฝายแก้ว ตำบลเมืองจ๋าง อำเภอกู่เพียง และตำบลแม่จริม อำเภอแม่จริม

5.3 ประชากร

ตารางที่ 2.1 ข้อมูล จำนวนประชากร อำเภอสันติสุข

ตำบล	ครัวเรือน	ชาย	หญิง	รวม
ป่าแลหลวง	1,429	2,177	2,225	4,402
ดู่พงษ์	1,684	2,668	2,380	5,048
พงษ์	1,636	3,251	3,161	6,412
รวม	4,749	8,096	7,766	15,862

ที่มา : สำนักงานทะเบียนอำเภอสันติสุข (2557)

5.4 ด้านวัฒนธรรม

วัฒนธรรมและประเพณีของอำเภอสันติสุข มีขนบธรรมเนียมประเพณี แบบของชาวไทยภาคเหนือ พูดภาษาพื้นเมือง พูดภาษาลาวหลวงพระบาง มีการแต่งกายและการดำเนินชีวิตแบบเรียบง่าย มีความเลื่อมใส และศรัทธาในพระสงฆ์ ประเพณีที่สำคัญ ได้แก่ การรดน้ำคำหัวผู้ใหญ่ การสืบทอด การสู่ขวัญ การเลี้ยงผี การลอยกระทง ดานก้วยสลาก งานวันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา การบวชลูกแก้ว (บรรพชา – อุปสมบท) งานฉลองสมโภชน์ อุโบสถ วิหาร และกุฏิสงฆ์ เป็นต้น

มีสภาวัฒนธรรม อำเภอ 1 แห่ง ตั้งอยู่ ที่โรงเรียนสันติสุขพิทยาคม

มีศูนย์สภาวัฒนธรรมตำบล 3 แห่ง ได้แก่

1. ศูนย์สภาวัฒนธรรมตำบลดู่พงษ์
2. ศูนย์สภาวัฒนธรรมตำบลป่าแลหลวง
3. ศูนย์สภาวัฒนธรรมตำบลพงษ์

ลักษณะภูมิประเทศทั่วไป

เป็นภูเขาล้อมรอบ มีความลาดชันมากกว่าร้อยละ 30 มีที่ราบ ตามไหล่เขา ประมาณ 1 ใน 4 ของพื้นที่ทั้งหมด มีแม่น้ำลำธารไหลผ่านหลายสาย ได้แก่ แม่น้ำมวบ แม่น้ำว้า แม่น้ำยาว และแม่น้ำควาย อากาศหนาวหนาวจัดในฤดูหนาว อากาศร้อน ร้อนจัดในฤดูร้อน

ลักษณะภูมิอากาศ โดยทั่วไปมี 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว

ฤดูร้อน ระหว่างเดือน มีนาคม – พฤษภาคม อากาศร้อนจัด ในเดือนเมษายน อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ประมาณ 38 – 39 องศาเซลเซียส

ฤดูฝน ระหว่างเดือน มิถุนายน – ตุลาคม ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ประมาณ 110 -120 มิลลิเมตร ช่วงที่มีฝนตกหนัก เดือน สิงหาคม – เดือน กันยายน ประมาณ 200 – 220 มิลลิเมตร

ฤดูหนาว ระหว่างเดือน พฤศจิกายน – กุมภาพันธ์ อุณหภูมิ ต่ำสุด ช่วงเดือน ธันวาคม ประมาณ 14 -16 องศาเซลเซียส เฉลี่ยตลอดปี ประมาณ 77 % เดือน กันยายน เฉลี่ย ประมาณ 85 % เดือน เมษายน เฉลี่ยประมาณ 85 %

5.5 สภาพทางภูมิศาสตร์

อำเภอสันติสุขตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดน่าน ระหว่างเส้นทางที่ 18 องศา 46 ลิปดาเหนือ เส้นแวงที่ 100 องศา 46 ลิปดา ตะวันออก การติดต่อกับจังหวัดน่าน ใช้เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1169 มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 416.838 ตารางกิโลเมตร หรือ 260,523.75 ไร่ เป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ (ป่าแม่น้ำน่านฝั่งตะวันออกตอนใต้) ประมาณ 385 ตารางกิโลเมตร หรือ 246,875 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 94.80 ของทั้งหมด เป็นพื้นที่อาศัย และพื้นที่เกษตรกรรม ประมาณ 21.835 ตารางกิโลเมตร หรือ 13,646.87 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.2

5.6 สภาพดิน

ประกอบด้วยชุดดิน หางดง เชียงราย บ้านจ้อง ห้างฉัตร ซึ่งเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว หลังเก็บเกี่ยว ปลูกพืชผัก พืชล้มลุก ถั่วต่างๆ หรือข้าวนาปรัง และพื้นที่เหมาะสมสำหรับปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้นต่างๆ เช่น ลิ้นจี่ ลำไย มะขาม นุ่น หน่อไม้ฝรั่ง พืชผักต่างๆ เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย หรือสภาพพื้นที่ที่มีความลาดเอียงสูง สภาพการเพาะปลูก ส่วนใหญ่ปลูกข้าวเพื่อบริโภค เหลือแล้วจึงจำหน่าย ปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพด ถั่วลิสง งาม ถั่วเขียวฝักมัน และพืชผัก ซึ่งรายได้หักได้จากการปลูกพืชไร่ และมีส่วนน้อยที่รายได้ เกิดจากการปลูกไม้ผล บางรายที่เริ่มปลูกยังให้ผลผลิตไม่เต็มที่ รายได้ของเกษตรกรส่วนใหญ่ ได้มาจากการเกษตรและรับจ้างนอกสถานที่

5.7 ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ

ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ โดยส่วนรวมของอำเภอสันติสุข ผูกพันรายได้กับการเกษตรเป็นหลัก เนื่องจากประชากรในพื้นที่ ร้อยละ 80 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำไร่ และเลี้ยงสัตว์ อีกร้อยละ 20 ประกอบอาชีพค้าขาย หาของป่าและรับราชการ

เนื่องจากสภาพโดยทั่วไปของพื้นที่อำเภอสันติสุข โดยส่วนใหญ่ มีความทุรกันดารแห้งแล้ง ประชากรในวันทำงาน บางส่วนอพยพเข้าไป ประกอบอาชีพในเขตเมือง และในกรุงเทพมหานคร ประชากรที่เหลือจึงเป็นเด็ก และคนชรา พื้นที่บางแห่งไม่เหมาะสมกับการเกษตร จึงทำให้ผลผลิตทางการเกษตรได้ค่อนข้างต่ำ ประกอบกับการส่งสินค้ามีความยากลำบากต้องผ่านเนินเขาสูง จึงทำให้ค่าขนส่งแพง สินค้าอุปโภค บริโภคแพง รายได้เฉลี่ยของประชากรทั้งหมด /คน /ปี ประมาณ 4,000 – 5,000 บาท

5.8 ด้านแหล่งน้ำ

จากการสำรวจพบว่า แหล่งน้ำผิวดิน และแหล่งน้ำใต้ดิน ซึ่ง แหล่งน้ำเหล่านั้นในฤดูแล้งจะมีปริมาณน้ำน้อย มาก เมื่อเทียบกับ ในฤดูฝน อันเนื่องจาก ป่าไม้บริเวณต้นน้ำถูกทำลาย และส่งผลให้เกิดการขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้เพื่อการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง

5.9 การปกครองส่วนตำบล มี 3 ตำบล

1. องค์การบริหารส่วนตำบลคูพงษ์ มี 8 หมู่บ้าน ดังนี้
2. องค์การบริหารส่วนตำบลพงษ์ มี 13 หมู่บ้าน
3. องค์การบริหารส่วนตำบลป่าเลาหลวง มี 10 หมู่บ้าน

จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีการเคลื่อนไหวทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสภาพแวดล้อม ส่งผลให้อำเภอสันติสุข มีการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ เช่น การขยายตัวด้านการค้า การลงทุนมากขึ้น มีการขยายตัวการผลิตพืช ทั้งข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และยางพารา แต่มีปัญหาสภาพอากาศแปรปรวน มีปัญหาอุทกภัย และภัยแล้ง ปัญหาพลังงานที่เป็นน้ำมันราคาแพง ทำให้ต้นทุนการผลิตทางการเกษตรยิ่งขึ้น ปัญหาการสืบทอดทางภูมิปัญญาด้านการเกษตร มีการบุกรุกพื้นที่ป่าทำการเกษตรการใช้สารเคมีทางการเกษตร ปัญหาด้านทรัพยากรที่มีข้อจำกัด จึงเกิดการแย่งชิงทรัพยากรป่าไม้ น้ำทำการเกษตร จากสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น การปลูกยางพาราและปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จึงมีความจำเป็นในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงและสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ตลอดจนมุมมองทิศทางการพัฒนาที่มีความยั่งยืน

6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา การปลูกยางพาราทดแทนการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

6.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล

6.1.1 เพศ

กนิษฐา วรรณชาติ (2554: 65) ได้ศึกษาการผลิตและการตลาดยางพาราของเกษตรกร อำเภอสังขละบุรี จังหวัดตาก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 62.40 ซึ่งสอดคล้องกับ จำสับเอกสารพจนานุกรม เทียมเมฆา (2550: 49) ได้ศึกษาความคิดเห็นของชุมชนที่ปลูกยางพาราต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในระดับหมู่บ้าน กรณีศึกษา : ตำบลน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ร้อยละ 63.6 และ นิตยา รักสีล (2550: 51) ได้ศึกษาสภาพการผลิตยางพาราและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ร้อยละ 51.2

6.1.2 อายุ

กนิษฐา วรรณชาติ (2554: 65) ได้ศึกษาการผลิตและการตลาดยางพาราของเกษตรกร อำเภอสังขละบุรี จังหวัดตาก พบว่า เกษตรกรร้อยละ 37.10 มีอายุระหว่าง 41 -50 ปี และในขณะที่ จำสับเอกสารพจนานุกรม เทียมเมฆา (2550: 49) ได้ศึกษาความคิดเห็นของชุมชนที่ปลูกยางพาราต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในระดับหมู่บ้าน กรณีศึกษา : ตำบลน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี พบว่า เกษตรกร มีอายุ 36 – 50 ปี ส่วน นิตยา รักสีล (2550: 51) ได้ศึกษาสภาพการผลิตยางพาราและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 41.3 มีอายุระหว่าง 41 – 55 ปี

6.1.3 ระดับการศึกษา

กนิษฐา วรรณชาติ (2554: 65) ได้ศึกษาการผลิตและการตลาดยางพาราของเกษตรกร อำเภอสังขละบุรี จังหวัดตาก พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 67.20 เรียนจบการศึกษามัธยมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ จำสับเอกสารพจนานุกรม เทียมเมฆา (2550: 49) ได้ศึกษาความคิดเห็นของชุมชนที่ปลูกยางพาราต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในระดับหมู่บ้าน กรณีศึกษา : ตำบลน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี และ นิตยา รักสีล (2550: 51) ได้ศึกษาสภาพการผลิตยางพาราและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เกษตรกรจบการศึกษาระดับประถมศึกษา

6.2 สภาพด้านเศรษฐกิจ

6.2.1 อาชีพหลัก

วิทยา ชันดิยู (2552: 45) ศึกษาการผลิตยางพาราของเกษตรกร อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย พบว่า เกษตรกรเกือบครึ่ง (ร้อยละ 49.14) มีอาชีพหลักทำสวนยางพารา ขณะที่ จันสุตา บุตรสีหัด (2550: 49) ศึกษาการผลิตยางก้อนถ้วยของเกษตรกร อำเภอปากคาด จังหวัดหนองคายพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 87.3) ประกอบอาชีพทำสวนยาง และ กนิษฐา วรรณชาติ (2554: 70) ศึกษาการผลิตและการตลาดยางพาราของเกษตรกร อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 85.50 มีอาชีพหลักด้านการเกษตร และ นนิตา คุปต์กาญจนากุล (2556: 67) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตยางพาราของเกษตรกร ในอำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 61.3 ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา

6.2.2 อาชีพรอง

นนิตา คุปต์กาญจนากุล (2556: 67) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตยางพาราของเกษตรกรในอำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 25.4 ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา ในขณะที่ จันสุตา บุตรสีหัด (2550: 49) ศึกษาการผลิตยางก้อนถ้วยของเกษตรกร อำเภอปากคาด จังหวัดหนองคาย พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 54.9) ประกอบอาชีพรอง โดยการทำนา และ วิทยา ชันดิยู (2552: 45) ศึกษาการผลิตยางพาราของเกษตรกร อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 98.71) มีอาชีพรองเพียง ร้อยละ 1.29 เท่านั้น ที่ไม่มีอาชีพรอง

6.2.3 พื้นที่ถือครองทั้งหมด

วรรณธิดา เบญจกุล (2556: 69) ศึกษา การผลิตยางพาราและความต้องการ การส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร ในอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 54.2 มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด ระหว่าง 11 – 30 ไร่ ในขณะที่ วิทยา ชันดิยู (2552: 45) ศึกษาการผลิตยางพาราของเกษตรกร อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งเล็กน้อย (ร้อยละ 56.5) มีพื้นที่ถือครองไม่เกิน 25 ไร่ และจันสุตา บุตรสีหัด (2550: 50) ศึกษาการผลิตยางก้อนถ้วยของเกษตรกร อำเภอปากคาด จังหวัดหนองคาย พบว่า เกษตรกรประมาณหนึ่งในสาม (ร้อยละ 37.1) มีพื้นที่ถือครอง จำนวน 16 – 30 ไร่

6.2.4 พื้นที่ปลูกยางทั้งหมด

กนิษฐา วรรณชาติ (2554: 70) ได้ศึกษาการผลิตและการตลาดยางพาราของเกษตรกร อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 51.60 มีพื้นที่ปลูกยางพาราน้อยกว่า 21 ไร่ ในขณะที่ นิตยา รักสีล (2550: 53) ได้ศึกษาสภาพการผลิตยางพาราและความ

ต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เกษตรกรร้อยละ 80.6 มีพื้นที่ปลูกยางพาราน้อยกว่าหรือเท่ากับ 34 ไร่ และ สุธาริน แก้วภักิพ (2554: 69) ได้ศึกษา ความต้องการส่งเสริมการปลูกยางพาราของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปลูกยางพาราใน อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 53.50 มีพื้นที่ปลูกยางพารา ระหว่าง 4 – 9 ไร่

6.2.5 อายุยางพารา

วรรณธิดา เบญจกุล (2556: 73) ศึกษา การผลิตยางพาราและความต้องการ การส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร ในอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 39.3 มียางพาราอายุ ระหว่าง 11 – 15 ปี ในขณะที่ จันสุดา บุตรสีหัด (2550: 52) ศึกษาการผลิตยางก้อนถ้วย ของเกษตรกร อำเภอปากคาด จังหวัดหนองคาย พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 60.8) มีต้นยางที่ให้ผลผลิต โดยมีอายุ 6 – 10 ปี และ สติชัย ภูนาเพชร (2547: 60) ศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง กับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตยางพาราของเกษตรกรชาวสวนยาง จังหวัดอุดรธานี พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 84.9 กรีดยางได้เมื่อต้นยางมีอายุ 7 ปี

6.2.6 สภาพพื้นที่ปลูกยางพารา

วิทยา ชันติยู (2552: 55) การผลิตยางพาราของเกษตรกร อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย พบว่าสภาพพื้นที่ปลูกยางพาราเกษตรกรประมาณ สองในสาม (ร้อยละ 65.1) มีสภาพพื้นที่ปลูกยางพาราเป็นพื้นที่ราบ ในขณะที่ วิมุตติ ลีมวัฒนชัย (2549 : 51) ศึกษา การปฏิบัติ เกี่ยวกับการดูแล บำรุง รักษา สวนยางพาราหลังเปิดกรีด ของเกษตรกร จังหวัดมุกดาหาร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 64.8 เกษตรกรปลูกยางพารา ในที่ราบ และ กนิษฐา วรรณชาติ (2554: 84) ศึกษา การผลิตและการตลาดยางพาราของเกษตรกร อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 65.10 มีลักษณะพื้นที่ปลูกยางพาราเป็นพื้นที่ราบ

6.2.7 รายได้ของครัวเรือน

กนิษฐา วรรณชาติ (2554: 71) ได้ศึกษาการผลิตและการตลาดยางพาราของ เกษตรกร อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 47.30 มีรายได้ในครัวเรือนจาก การผลิตยางพารา ระหว่าง 100,001 – 300,000 บาท ในขณะที่จำสิบเอกสุพจน์ เทียมเมฆ (2550: 51) ได้ศึกษาความคิดเห็นของชุมชนที่ปลูกยางพาราคือการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อมในระดับหมู่บ้าน กรณีศึกษา ตำบลน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี พบว่า มากกว่า 150,000 บาท /ปี ขึ้นไป (ร้อยละ 49.4) และ วรรณธิดา เบญจกุล (2556: 67) ได้ศึกษาการผลิตยางพาราและความ ต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร ในอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 45.8 มีรายได้รวมของครอบครัวเรือนระหว่าง 250,001-450,000 บาท

6.2.8 แหล่งเงินทุน

กนิษฐา วรรณชาติ (2554: 72) ได้ศึกษาการผลิตและการตลาดยางพาราของเกษตรกร อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 81.70 มีการกู้เงินในการผลิตยางพารา ในขณะที่นางสาวสุธาริน แก้วภักิพ (2554: 69) ได้ศึกษา ความต้องการส่งเสริมการปลูกยางพาราของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปลูกยางพาราในอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 81.70 ไม่กู้เงิน และร้อยละ 18.30 กู้เงิน จากเกษตรกรผู้กู้เงินจำนวน 116 คน ร้อยละ 95.69 กู้ ธกส. และ ธัญญ์รัศม์ สฤษฏีชัยกุล (2550: 26) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์ในการลงทุนปลูกสวนยางพาราขนาดเล็ก ในอำเภอนาขึง จังหวัดอุดรธานี พบว่า มีเกษตรกรที่กู้เงินมาลงทุน 87 ราย คิดเป็นร้อยละ 90.63 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งมีการกู้ โดยเฉลี่ย 43,276 บาท สำหรับแหล่งสินเชื่อที่เกษตรกรกู้ยืมส่วนใหญ่ ได้แก่ สหกรณ์

6.2.9 จำนวนแรงงานภาคการเกษตร

สุธาริน แก้วภักิพ (2554: 68) ได้ศึกษา ความต้องการการส่งเสริมการปลูกยางพาราของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปลูกยางพารา ในอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 81.70 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน ระหว่าง 2 – 3 คน ในขณะที่จำสิบเอกสุพจน์ เทียมเมฆ (2550: 55) ได้ศึกษาความคิดเห็นของชุมชนที่ปลูกยางพาราต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในระดับหมู่บ้าน กรณีศึกษา ตำบลน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี พบว่า ในแต่ละครัวเรือนมีแรงงานในการเพาะปลูกยางพารา จำนวน 1 – 3 คน (ร้อยละ 63.1) และ กนิษฐา วรรณชาติ (2554: 70) ได้ศึกษา การผลิตและการตลาดยางพาราของเกษตรกร อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 54.30 มีแรงงาน ด้านการเกษตรในครัวเรือน ระหว่าง 3 – 5 คน

6.3 สภาพทางสังคม

6.3.1 ประสบการณ์การปลูกยาง

กนิษฐา วรรณชาติ (2554: 66) ได้ศึกษาการผลิตและการตลาดยางพาราของเกษตรกร อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 43.30 มีประสบการณ์ผลิตยางพาราระหว่าง 6-10 ปี ในขณะที่ นิตยา รักสีล (2550: 51) ได้ศึกษาสภาพการผลิตยางพาราและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ในอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 46.0 มีประสบการณ์ในการปลูกยางพาราเป็นเวลา 21 -35 ปี และ ธัญญ์รัศม์ สฤษฏีชัยกุล (2550: 25) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์ในการ

ลงทุนปลูกสวนยางพาราขนาดเล็ก ในอำเภอนาโยง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 44.79 มีประสบการณ์อยู่ในช่วงอายุ 11 – 15 ปี

6.3.2 การเป็นสมาชิกกลุ่ม

วรรณธิดา เบญจกุล (2556: 63) ได้ศึกษาการผลิตยางพาราและความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร ในอำเภอยะหริ่ง จังหวัดตรัง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 73.0 เป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ และ ร้อยละ 27.0 ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มใด ในขณะที่ จันสุดา บุตรสีหัต (2550: 46) ศึกษาการผลิตยางก้อนถ้วยของเกษตรกร อำเภอปากคาด จังหวัดหนองคาย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 86.9) เป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร และ สถิตย์ ภูนาเพชร (2547: 45) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตยางพาราของเกษตรกรชาวสวนยาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 57.8 เป็นสมาชิกลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และ นนิตา คุปต์กาญจนากุล (2556: 59) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตยางพาราของเกษตรกร ในอำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 39.4 ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร และร้อยละ 60.6 เป็นสมาชิกกลุ่มโดยเกษตรกร ร้อยละ 21.1 เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์/กองทุนหมู่บ้าน

6.3.3 การได้รับข้อมูลข่าวสาร

กนิษฐา วรรณชาติ (2554: 72) ได้ศึกษา การผลิตและการตลาดยางพาราของเกษตรกร อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสุโขทัย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 90.90 ได้รับความรู้ ด้านการผลิตและการตลาดยางพารา ในขณะที่ วรรณธิดา เบญจกุล (2556: 63) ได้ศึกษาการผลิตยางพาราและความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร ในอำเภอยะหริ่ง จังหวัดตรัง พบว่าเกษตรกรร้อยละ 85.3 ได้รับความรู้จากโทรทัศน์

6.3.4 สื่อบุคคล

นนิตา คุปต์กาญจนากุล (2556: 62) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตยางพาราของเกษตรกร ในอำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง พบว่า ในภาพรวมระดับการ ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.84) ในขณะที่ วิทยา ชันดิษฐ์ (2552: 49) การผลิตยางพาราของเกษตรกร อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 99.6 และ 98.7) ได้รับความรู้และ ข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และจากเพื่อนบ้าน หรือผู้นำ

6.3.5 สื่อกลุ่ม

วิทยา ชันติยู (2552: 49) การผลิตยางพาราของเกษตรกร อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 94.0) ได้รับความรู้ และข้อมูลข่าวสาร จากการฝึกอบรม

6.3.6 สื่อมวลชน

นนิดา คุปต์กาญจนากุล (2556: 61) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตยางพาราของเกษตรกร ในอำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง พบว่า ในภาพรวมระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.86) ในขณะที่ วิทยา ชันติยู (2552: 49) การผลิตยางพาราของเกษตรกร อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 95.7) ได้รับความรู้ และข้อมูล ข่าวสาร จากเอกสารสื่อสิ่งพิมพ์เผยแพร่

6.4 สภาพทางสังคม

6.4.1 พันธุ์ยางที่ปลูก

วรรณธิดา เบญจกุล (2556: 73) ได้ศึกษาการผลิตยางพาราและความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร ในอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง พบว่า เกษตรกรเกือบทุกราย (ร้อยละ 92.9) ปลูกยางพาราพันธุ์ RRIM 600 ในขณะที่ วิทยา ชันติยู (2552: 57) ศึกษาการผลิตยางพาราของเกษตรกร อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 97.0) มีการปลูกยางพาราพันธุ์ RRIM 600 และนิวัตร วรรณธิกุล (2545 :39) ศึกษาการกรีดยางของเกษตรกรจังหวัดเลย พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 96.00) ใช้พันธุ์ RRIM 600 และ วิมุต ลิ้มวัณนชัย (2549: 51) ศึกษา การปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลบำรุงรักษาสวนยางพาราหลังเปิดกรีดยางของเกษตรกร จังหวัดมุกดาหาร พบว่า เกษตรกรทั้งหมดปลูกยางพาราพันธุ์ RRIM 600

6.4.2 ระยะการปลูกยางพารา

วรรณธิดา เบญจกุล (2556: 74) ศึกษาการผลิตยางพาราและความต้องการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร ในอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 60.7 ปลูกยางพาราระยะระหว่างต้น 3X7 เมตร ในขณะที่ วิทยา ชันติยู (2552: 56) ศึกษาการผลิตยางพาราของเกษตรกร อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 88.8) มีการใช้ระยะปลูก 3X6 เมตร และ กนิษฐา วรรณชาติ (2554: 85) ศึกษาการผลิตและการตลาดยางพาราของเกษตรกร อำเภอสังขาม จังหวัดสกลนคร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 59.70 มีการปลูกยางพาราระยะ 3X7 เมตร

6.4.3 สาเหตุที่ทำให้ตัดสินใจปลูกยาง

จันสุตา บุตรสีหัด (2552 : 56) ศึกษาการผลิตยางก้อนถ้วยของเกษตรกรอำเภอปากคาด จังหวัดหนองคาย พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 81.4) ตัดสินใจปลูกยางเพราะเห็นว่ามีราคาผลผลิตดีและ สุภัทธา สินไชย์ (2547: 82) ศึกษากระบวนการผลิตและตลาดยางพาราของกลุ่มเกษตรกรเจ้าของสวนยาง บ้านนาคำ ตำบลเดิด อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 91.8 ตัดสินใจปลูกยางพาราจากเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ

6.4.4 การฝึกอบรม

จันสุตา บุตรสีหัด (2552 : 57) ศึกษาการผลิตยางก้อนถ้วยของเกษตรกรอำเภอปากคาด จังหวัดหนองคาย พบว่า เกษตรกรเกือบครึ่ง (ร้อยละ 43.5) เข้ารับการฝึกอบรมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ และลำพอง อาจกิจ (2555: 52) ศึกษาความต้องการส่งเสริมการดูแลรักษาสวนยางหลังเปิดกรีดยางของเกษตรกร อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 51.00) ผ่านการอบรมกรีดยางโดยสำนักกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง

6.5 ด้านความรู้

วรรณธิดา เบญจกุล (2556: 88) ได้ศึกษาการผลิตยางพาราและความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร ในอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง พบว่าเกษตรกรมากกว่าร้อยละ 80 ตอบถูกต้องใน 5 ประเด็น ได้แก่ 1) ยางพาราพันธุ์ RRIM 600 และสถาบันวิจัยยาง 251 เป็นพันธุ์ยางชั้น 1 (ร้อยละ 86.4) 2) ยางแผ่นดิบสามารถแปรรูปเป็นยางแท่งและยางแผ่นรมควันได้ (ร้อยละ 86.1) 3) วิธีการที่เหมาะสมในการป้องกันกำจัดโรครากขาวในยางพารา คือ การเตรียมดินก่อนปลูกโดยการเผาปรน ไถ และตากดิน (ร้อยละ 83.8) 4) วิธีการเปิดกรีดยางที่ถูกต้อง คือการเปิดกรีดยางเมื่อเส้นรอบวงลำต้นได้ขนาด 50 เซนติเมตร ที่ระดับความสูงจากพื้น 150 เซนติเมตร (ร้อยละ 83.5) และ 5) การใช้ปุ๋ยที่เหมาะสมกับสวนยางพาราควรใช้ปุ๋ยเคมีเท่านั้น (ร้อยละ 80.6)

6.6 ปัญหาการผลิต

วรรณธิดา เบญจกุล (2556: 102) ได้ศึกษาการผลิตยางพาราและความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร ในอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง พบว่า มีความรุนแรงของปัญหาในภาพรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.46) โดยมีความรุนแรงของปัญหาในภาพรวมระดับมาก จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับโรคและแมลงศัตรูยาง (ค่าเฉลี่ย 3.73) ปัญหาด้านการตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.70) และปัญหาเกี่ยวกับวัสดุ / ปัจจัยการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.63) ในขณะที่ลำพอง อาจกิจ (2555: 62) ได้ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการดูแลรักษาสวนยางหลังเปิดกรีดยางของเกษตรกร อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ พบว่าเกษตรกรมีปัญหาสารเคมีกำจัดวัชพืชราคาแพงในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ย 1.68

6.7 ข้อเสนอแนะ

6.7.1 ด้านการผลิต

วรรณธิดา เบญจกุล (2556: 106) ได้ศึกษาการผลิตยางพาราและความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร ในอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 9.2 มีข้อเสนอแนะว่า รัฐควรมีการประกันราคาผลผลิตยางพารา กิโลกรัมละ 100 บาท

6.7.2 ด้านการส่งเสริมการเกษตร

วรรณธิดา เบญจกุล (2556: 106) ได้ศึกษาการผลิตยางพาราและความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร ในอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 3.1 มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีเจ้าหน้าที่มาเยี่ยมเยียนและช่วยแก้ปัญหาแก่เกษตรกรให้บ่อยขึ้น

ลำพอง อาจกิจ (2555: 63) ได้ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการดูแลรักษาสวนยางหลังเปิดกรีดยางของเกษตรกร อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 14.00 เสนอแนะว่า อยากให้หน่วยงานภาครัฐจัดฝึกอบรมหลักสูตรการกรีดยาง

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่ามีตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการผลิตยางพาราและความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การปลูกยาง ความรู้พื้นฐานการปลูกยาง ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร ต้นทุนในการผลิต รายได้เฉลี่ยต่อปี ราคาผลผลิต ปริมาณผลผลิต ค่าจ้างแรงงาน แหล่งเงินทุน แรงงานในครัวเรือน การได้รับข่าวสาร การสนับสนุนจากรัฐ การเป็นสมาชิกกลุ่มสวนยาง การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม
2. สภาพการผลิตยางพารา ได้แก่ การใช้พันธุ์ดี การเตรียมดิน วิธีปลูก การดูแลรักษา การกำจัดวัชพืช การเก็บเกี่ยว
3. ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการผลิตยางพารา ได้แก่ การปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว ด้านความรู้ แหล่งความรู้
4. ปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการผลิตยางพารา และความต้องการส่งเสริมสนับสนุนการเกษตรของเกษตรกร